

MC-BROTT

BRÅ-rapport 1999:6

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos
Fritzes Kundtjänst, 106 47 Stockholm. Telefon 08-690 91 90,
fas 08-690 91 91, e-post fritzes.order@liber.se

Produktion:

Brottsförebyggande rådet, Information och förlag,
Box 1386, 1193 Stockholm. Telefon 08-401 87 00, fax 08-411 90 75,
E-post info@brottsforebygganderadet.se
BRÅ på Internet: www.brottsforebygganderadet.se
ISSN 1100-6676, ISBN 91-38-31400-2

Omslag: Ahlm&Partners

Tryck: Tierps Tryckeri, Tierp 1999

© Brottsförebyggande rådet

INNEHÅLL

Förord	5
Sammanfattning	7
Inledning	8
Metod, definition av vissa begrepp och disposition.....	9
1. Introduktion	11
De fyra stora mc-gängen.....	11
Mc-gängen i Sverige.....	12
Historik.....	13
Mc-gängen etablerar sig i Skandinavien.....	16
2. Det subkulturella perspektivet	18
Livsstil.....	18
Brottsligheten ur ett subkulturellt perspektiv.....	21
3. Organiserad brottslighet	23
Definitioner.....	23
Den organiserade brottsligheten – ett problem för rättsväsendet.....	25
4. Perspektivet med mc-gängen som organiserad brottslighet	26
Samsyn om problemets art.....	26
Graden av organisation.....	27
Mc-gäng – sofistikerade organisationer.....	29
Våldets funktion.....	31
5. Ett tredje perspektiv – mc-gängen i Sverige	32
Inte brottsorganisationer.....	32
Synen på den mc-relaterade brottsligheten (utom våld och hot).....	32
Mc-gängen som systemhotande (våld och hot).....	34
Medlemmarnas brottslighet i brottsregistret.....	35
6. Motstrategier	39
Ett svårhanterligt problem.....	39
Polisiära strategier.....	40
Juridiska strategier.....	42
Andra strategier och åtgärder mot franchise-brottslighet.....	44
Litteratur	46
Bilaga	49
English summary	50

Förord

Brottslighet som utövas av mc-gäng är en ny och ibland skrämmande och mystikomgärdad företeelse i det svenska samhället.

Sommaren 1997 gav Justitiedepartementet Kommittén för brottsförebyggande arbete (KBA) i uppdrag att stödja Helsingborgs kommun i arbetet med att ta fram en lokal brottsförebyggande handlingsplan för kampen mot mc-gängens brottslighet. Kommunen önskade också få kommitténs stöd att göra en kunskapsöversikt om kriminella mc-gäng. KBA gav i sin tur uppdraget åt Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Syftet med denna rapport är att ge en bred kunskapsöversikt över fenomenet mc-gäng och att belysa möjliga motstrategier som samhället skulle kunna vidta för att bemöta detta problem. Målgrupperna är politiker, anställda inom såväl rättsväsendet som andra myndigheter och organisationer som kommer i kontakt med problemet m.fl. En intresserad allmänhet bör också kunna ha intresse av rapporten.

Kunskapsöversikten inventerar möjliga motstrategier som har presenterats i rapporter och akademiska avhandlingar och ger en allmän introduktion till ämnet. I rapporten fokuseras dock på vilken typ av problem som mc-gängen i Sverige utgör för samhället och rättsväsendet. En förutsättning för att kunna värdera möjliga motstrategier är att man har kunskap om vad de faktiskt ska angripa.

Författare till rapporten är Roger Sundberg vid sociologiska institutionen, Lunds universitet.

Stockholm i juni 1999

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Sammanfattning

Sommaren 1997 gav Justitiedepartementet Kommittén för brottsförebyggande arbete (KBA) i uppdrag att stödja Helsingborgs kommun i arbetet med att ta fram en lokal brottsförebyggande handlingsplan för kampen mot mc-gängens brottslighet. Kommunen önskade också få kommitténs stöd att göra en kunskapsöversikt om kriminella mc-gäng. KBA gav i sin tur uppdraget åt Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Brottslighet i samband med mc-gäng har under 1990-talet blivit ett problem för det svenska samhället. Inte enbart för att den brottslighet som förknippas med mc-gängen ofta är grov - exempelvis krävde den uppgörelse mellan två mc-gäng som pågick under fyra år vid mitten av 1990-talet 11 döda och 96 skadade – utan också för att den tycks utgöra ett hot mot själva rättssystemet, bland annat för att domare, åklagare och vittnen hotas i samband med rättegångar mot medlemmar av mc-gäng.

I dag finns cirka 300 mc-klubbar i Sverige. Det stora flertalet av dessa är sammanslutningar av motorcykelentusiaster, som inte sysslar med brottslig verksamhet. Det finns dock ett tjugotal mc-klubbar där olika former av brottslighet förekommer (i rapporten används termen mc-gäng för dessa klubbar).

Det första mc-gänget (Hells Angels) bildades i USA år 1947. Under 1950- och 1960-talen bildades sedan de övriga tre gäng som i dag går under epitetet ”de fyra stora”; Outlaws (1959), Pagans (1959) och Bandidos (1966). Ganska snart etablerades mc-gängen i Norden. Först i Danmark, där en fyraårig konflikt mellan två mc-gäng under 1980-talet krävde 11 människoliv och sedan i Sverige där mc-gängen främst har uppmärksammats i samband med konflikten mellan Hells Angels och Bandidos under första delen av 1990-talet.

I rapporten beskrivs hur mc-gängen är organiserade och i vilken mån medlemmarna är lagförda för brott. I vilken mån mc-gängen i Sverige utövar organiserad brottslighet och vilka motiv eller syften som ligger bakom den brottslighet som begås, har också studerats.

Analyserna utgår från tre möjliga perspektiv på fenomenet mc-brottslighet. Det subkulturella, vilket utgår från att mc-gängen är sammanslutningar med gemensamma ideal, till exempel en form av brödraskap (”en för alla, alla för en”) där status är ett viktigt budskap. En stor del av mc-gängens brottslighet skulle kunna förklaras utifrån detta perspektiv. Ett andra perspektiv är att mc-gängen kan ses som brottsorganisationer av klassiskt snitt, i likhet med till exempel den italienska maffian i USA. Det tredje perspektivet, vilket kan gälla för mc-gängen i Sverige, utgör i princip ett mellanting mellan de två första. Mc-gängen ses här som sammanslutningar som omfattar vissa subkulturella värden och där vissa former av organiserad brottslighet förekommer men för den sakens skull är de inte brottsorganisationer. Den organiserade brottslighet som till viss del förekommer begås av grupper av medlemmar – ibland tillsammans med personer utanför gängen. Till skillnad mot vad fallet är för renodlade brottsorganisationer tillfaller inte utbytet av brottsligheten klubben som sådan.

En genomgång av brottsregistret för samtliga medlemmar i Hells Angels och Bandidos (100 personer) visar att det stora flertalet är lagförda för brott; 75 personer har lagförts för brott och ytterligare 9 personer är, vid tidpunkten för analysen, skäligen misstänkta för brott. Sammanlagt har medlemmarna lagförts 756 gånger. För dessa brott har fängelsestraff på totalt 151 år utdömts. De 20 tyngst belastade personerna svarar dock för 505 av de 756 lagföringarna och för 111 av de 151 utdömda fängelseåren. Brottsligheten är alltså ojämnt fördelad. Detta stärker hypotesen om att de svenska mc-gängens brottslighet främst begås av vissa grupper av medlemmar och då inte i organiserad form.

De åtgärder som samhället vidtar mot mc-gängen bör således, för att vara effektiva, främst riktas mot de medlemmar som begår brott i organiserad form.

Inledning

En våldsamt konflikt mellan mc-gängen Bandidos och Hells Angels rasade under fyra år i mitten av 1990-talet i flera nordiska länder (Sverige, Danmark, Norge och Finland). När konflikten upphörde, i och med att de båda gängen i september 1997 nådde en överenskommelse om ”vapenvila”, kunde det konstateras att konflikten hade krävt elva liv. Dessutom hade 96 personer skadats mer eller mindre allvarligt som en direkt konsekvens av vad som kom att kallas ”det stora nordiska mc-kriget”¹.

Ett tema i föreliggande rapport är att orsaken till denna blodiga uppgörelse står att finna i den *rationalitet* som råder i mc-gängens miljö. Påståendet är på intet sätt kontroversiellt. Liknande konflikter mellan mc-gäng har skakat en rad andra länder utanför Norden, bland annat USA, Kanada och Australien. Forskare och myndigheter tycks i stort sett vara överens om att konflikterna är ett uttryck för den logik som styr mc-gängens vardag. Där upphör dock samförståndet. I beskrivningarna av denna vardag finns stora skillnader. Det finns de som menar att våldet och konflikterna är ett medel för att erhålla monopol på den marknad som tillhör den organiserade brottsligheten. Klubbarna krigar mot varandra för att försöka överta vissa territorier för till exempel narkotikadistribution. Andra menar att konflikterna gäller subkulturella värden som manlighet, ära och status.

Dessa två perspektiv på rationaliteten bakom de våldsamma konflikterna mellan mc-gäng är – lite hårddraget – ett utslag av två skilda perspektiv på fenomenet. De som menar att konflikterna handlar om kampen över en narkotikamarknad, ser mc-gängen som en bas för organiserad kriminalitet. De som menar att konflikternas orsak ska sökas i subkulturella värden anser att den brottslighet som begås (utöver krigen (begås av enskilda medlemmar – och inte av gruppen. I föreliggande rapport kallas det första perspektivet för det *subkulturella*, det andra för *organiserad brottslighet*.

Efter en analys av material från Rikskriminalpolisens kriminalunderrättelsetjänst (KUT) blir slutsatsen att det också finns ett tredje perspektiv. Även om mc-gängen i sin helhet stundtals bedriver organiserad brottslighet, så begås merparten av vad som brukar kallas mc-relaterad brottslighet *endast av någon eller några* medlemmar. Dessa mindre grupper agerar ibland tillsammans med personer utanför gängen. Enligt KUT ska mc-gängen alltså inte förstås som brottsorganisationer i traditionell mening. I detta perspektiv tonas sålunda den organiserade brottsligheten ned som ett allvarligt problem, men det sätter utrops-tecken för ett annat. Förhållandet att mc-gängen i konflikter med varandra har visat sig beredda att använda grovt våld, tillsammans med en benägenhet att hota (till exempel vittnen), innebär att de i ett avseende utgör ett mycket allvarligt problem för samhället och rättsväsendet. Genom det ”kapital av fruktan” som gängen inkasserade under den våldsamma konflikten i Norden, har de i dag en

---

¹ Rigspolitchefen: 1998

sådan ställning att deras hot oroande ofta ger önskvärt resultat. Denna aspekt av gängen kallar KUT för *systemhotande*.

Denna rapport ger en översikt över de motstrategier som samhället kan vidta för att bemöta det problem som mc-gängen utgör. Men som den korta genomgången av de tre perspektiven visar, råder det delade meningar om vad som är problemets art. Därmed finns ingen konsensus om vad samhället ska vidta motstrategier mot. De motstrategier som finns beskrivna i litteraturen anses nästan uteslutande lämpliga mot grupper som bedriver organiserad brottslighet. En del av dessa åtgärder är möjligen effektiva i förhållande till mc-gängen i Sverige. Den bild som framträder i materialet hos KUT, är dock att det är av yttersta vikt att åtgärderna används mot rätt grupp. *Det är långt ifrån självklart att mc-gängen ska utgöra det primära målet för åtgärder i alla lägen. I vissa fall ska åtgärderna i stället riktas mot grupper där en del är medlemmar i ett mc-gäng medan andra inte är det.*

Av flera skäl diskuteras och övervägs åtgärder för att motverka den mc-relaterade brottsligheten i flera berörda länder (i Skandinavien bland annat på grund av 1. den uppmärksamhet som efter "det stora nordiska mc-kriget" har ägnats mc-gängen, 2. den benägenhet att använda våld med risk för allmänhetens liv som de våldsamma konflikterna är ett bevis för och³. påståenden om att mc-gängen allt mer intresserar sig för organiserad kriminalitet). Det är mot den bakgrunden som föreliggande rapport ska ses.

Syftet med rapporten är att ge en *kunskapsöversikt över vad som avses med fenomenet mc-gäng, det problem som mc-gängen nationellt och internationellt kan förmodas utgöra för det omgivande samhället och för rättsväsendet och de motstrategier som kan vidtas för att bemöta detta problem.*

Metod, definition av vissa begrepp och disposition

Metod

Rapporten bygger nästan uteslutande på uppgifter hämtade ur olika texter. Såväl akademiska verk och rapporter från olika myndigheter som böcker och artiklar skrivna av journalister, har använts som källor. Merparten av litteraturen kommer från anglosaxiska länder (företrädesvis USA, Kanada, Australien och i viss mån England). Detta förklaras av att det stora utbudet av litteratur, som behandlar mc-gäng, kommer just från dessa länder. Från Norden är utbudet mer begränsat. En del litteratur, som har bedömts som intressant, har dock funnits att tillgå, speciellt från Danmark. Franska och tyska texter har, på grund av språkbarriärer, inte använts (om de inte funnits i översättning).

Material från Sverige har i huvudsak inhämtats från KUT². Merparten av materialet har upprättats av nämnda myndighet, en del har andra länders under rättelsetjänster som avsändare.

---

² Svensk forskning om mc-gäng existerar nästan inte. En svensk rapport om fenomenet finns dock. Sernhede, Ove: 1998

Definitioner av vissa begrepp

Ordet mc-gäng har redan förekommit vid en rad tillfällen i denna text. Men vad avses med termen? I den anglosaxiska litteraturen används ofta termen ”outlaw motorcycle gangs” (OMG:s). Begreppet kan i korthet sägas referera till mc-klubbar där medlemmarna i snart sagt alla sammanhang först och främst följer gruppens regler, i stället för samhällets lagar. I ett nordiskt samarbete om mc-gängen avses samma grupper med termen kriminella mc-gäng, vilket definieras som: *”En grupp motorcykelentusiaster som frivilligt förbundet sig att sammansluta sig i och värna sin organisations ändamål med våld och lagöverträdelser vari det ingår aktiviteter som skapar konflikt med samhället och dess lagar”*.

Här kommer dessa grupper (OMG:s och kriminella mc-gäng) att kallas för mc-gäng. Ledet ”kriminella” – som återfinns i den nordiska termen – har tagits bort, eftersom det är ovisst om grupperna i en svenskt kontext är brottsorganisationer i traditionell mening.

Med mc-gäng avses med andra ord inte mc-klubbar eller andra motorcykelentusiaster. I dag finns cirka 300 mc-klubbar i Sverige varav en majoritet, precis som de cirka 20 mc-gängen, bär så kallade ryggmärken. På grund av sin mångfald utgör dessa mc-klubbar huvudfåran i det som brukar kallas Harley Davidsonmiljön, bikerkulturen eller mc-kulturen³. Dessa klubbar avhandlas *inte* i denna rapport, det kan inte nog understrykas.

Disposition

Efter en kort historik och en orientering om mc-gäng i Sverige presenteras de tre perspektiv på fenomenet som har identifierats. Det subkulturella perspektivet följs av perspektivet med mc-gäng som organiserad brottslighet. Efter en genomgång av materialet hos KUT kan man, för Sveriges del, också tala om ett tredje perspektiv. Rapporten avslutas med en diskussion om möjliga motstrategier.

---

³ För en god introduktion till bikerkulturen, se Bay, Joi (1997:a)

1. Introduktion

De fyra stora mc-gängen

I litteraturen om organiserad brottslighet är det främst fyra mc-gäng som brukar diskuteras. Hells Angels, Bandidos, Outlaws och Pagans beskrivs som de största mc-relaterade brottsorganisationerna och går vanligen under samlingsbegreppet ”the big four”. Till dessa är dessutom en del andra mc-gäng kopplade på olika sätt. Det gäller till exempel mc-gäng som aspirerar på att uppnå fullvärdigt medlemskap (så kallade prospect-, hangaround- och, i Bandidos fall, probationaryklubbar)⁴ och supporterklubbar (vilka officiellt har uttalat sitt stöd för ett mc-gäng). På nationell nivå finns dessutom mc-gäng som inte kan inordnas under dessa fyra stora, utan står på egna ben.

Av de fyra stora brukar Hells Angels framhållas som den grupp som utgör det största hotet i termer av organiserad brottslighet, därefter följer Bandidos, Outlaws och Pagans (i nämnd ordning).

Hells Angels

Hells Angels anses av de flesta vara den rikaste klubben. Därtill sägs Hells Angels vara den klubb som har de största resurserna och den bäst utvecklade organisationen för att genomföra olika brottsaktiviteter. Mc-gänget har cirka 1 500 medlemmar i drygt 110 avdelningar utspridda över en rad länder (huvudsakligen i Nordamerika, Europa och Australien med Nya Zeeland). Till medlemmar ska läggas prospects, hangarounds och andra sympatisörer. Klubben bildades 1947 i San Bernardino, USA.

Bandidos

Bandidos anses vara det snabbast växande mc-gänget. I USA har klubben omkring 30 avdelningar med ett totalt medlemsantal på cirka 500 personer. Vad avser klubbens medlemsantal utanför USA finns inga uppgifter, men klubben anses vara ungefär hälften så stor som Hells Angels (både vad avser medlemmar och avdelningar). Mc-gänget finns representerat i Nordamerika, Europa och Australien. Den första avdelningen bildades 1966 i Houston, USA.

---

⁴ Det finns två sätt att bli fullvärdig medlem i ett mc-gäng. Antingen ansluter sig en person till ett mc-gäng som en individ. Personen börjar som hangaround-medlem och blir sedan en prospect-medlem innan han uppnår fullvärdigt medlemskap (inom Bandidos finns också kategorin probationary-medlem). Alternativt kan ett mc-gäng bli en fullvärdig avdelning av till exempel Hells Angels. Hela klubben, samtliga medlemmar, går då igenom de olika stegen.

Outlaws

Outlaws anses mindre sofistikerad än de övriga tre, men sägs dock kompensera denna brist med en stor våldsbenägenhet. Klubben har befunnit sig i krig med Hells Angels sedan 1974, medan klubbens förhållande till Bandidos anses vara gott. Klubben har mellan 1 000 och 1 500 medlemmar, främst i USA och Kanada. Den första avdelningen bildades i Chicago, USA, 1959.

Pagans

Pagans är den enda av de fyra som inte har några förgreningar internationellt. I USA har klubben cirka 900 medlemmar, med en stark koncentration runt Pennsylvania (cirka 400 medlemmar). Klubben ansågs tidigare vara den mest sofistikerade efter Hells Angels (en position som i dag tillerkänns Bandidos). Den interna strukturen, eller medlemmarnas lojalitet, brukar beskrivas som överträffad. Klubben bildades 1959 i Prince Georges County, USA.

Mc-gängen i Sverige

Av de fyra stora mc-gängen är två representerade i Sverige; Hells Angels och Bandidos. Medlemsantalet är cirka 100 personer⁵. Hells Angels har 80 medlemmar. Fullvärdiga Hells Angels-avdelningar finns i Malmö, Stockholm och Helsingborg. Dessutom har gänget en prospectavdelning i Göteborg. De 20 återstående personerna är medlemmar i Bandidos; antingen i den avdelning som finns i Helsingborg eller i Halmstad.

Dessutom är ytterligare cirka 400 personer med i något av de andra 25-30 mc-gäng som finns inom landets gränser. Av dessa övriga mc-gäng är ett drygt 20-tal supporterklubbar till Hells Angels, medan Bandidos, så vitt känt, endast har en supporterklubb (ASA MC i Stockholm). Dessutom finns en mindre grupp fristående mc-gäng.

Fängelsegäng

Enligt Kriminalvårdsstyrelsen grupperar sig mc-gängens medlemmar även innanför fängelsemurarna⁶. Detta tycks ske klubb för klubb, till skillnad från i USA där olika klubbars medlemmar uppgår i en sammanslutning, det ariska brödraskapet⁷. De medlemmar ur Hells Angels som sitter i fängelse uppgår i BHC

---

⁵ Siffrorna avseende antal medlemmar och mc-gäng är från januari 1999 och kommer från KUT. Siffran 100 medlemmar är lite osäker och kan avvika med en eller ett par medlemmar. Osäkerheten hänför sig till antalet medlemmar i Bandidos.

⁶ Kriminalvården: 1998

⁷ "The Aryan Brotherhood", eller det ariska brödraskapet, är ett fängelsegäng där rasism är ett väsentligt inslag. Gänget bildades på fängelset San Quentin i Kalifornien, USA, under 1960-talet. I huvudsak består det av medlemmar i olika mc-gäng. Camp och Camp: 1985

(Big House Crew) och Bandidos medlemmar i Chain Gang. Enligt Kriminalvårdsstyrelsen har detta, tillsammans med andra processer, lett till en hårdare atmosfär på de anstalter där gängen förekommer. Som en konsekvens av detta har andra interner i vissa fall bildat egna fängelsegrupper som en form av skydd.

I maj 1995 bildades ett fängelsegäng på kriminalvårdsanstalten i Kumla, som var tydligt influerat av mc-gänget, Brödraskapet⁸. Gänget bildades delvis som en protestorganisation mot invandrarna på Kumla men i en form som hörde bikerkulturen till; gänget hade bland annat en president, en kassör och en sergeant of arms.

Utanför fängelset uppstod sedan Brödraskapet MC (BMC) som kort efter bildandet bestod av cirka 20 personer, flertalet tungt kriminellt belastade och utan koppling till mc-miljön. De blev snart kända för att göra sig skyldiga till människorov, utpressning, narkotikahandling och misshandel. Inledningsvis tycks BMC ha haft ett relativt gott förhållande till mc-gängen, man sa sig bland annat vara en officiell supporterklubb till Hells Angels. Den 18 juni 1998 mördades dock Brödraskapets grundare. Bland de tre personer som häktades som misstänkta för dådet fanns bland annat två medlemmar av mc-gänget Hog Riders, som har starka sympatier till Hells Angels och också finns i Norge och Danmark. Kort därefter upplöstes Brödraskapet MC⁹, något som ska diskuteras närmare i det avslutande kapitlet.

De stora internationella gängen, och samtliga mc-gäng i Sverige, i båda fallen med speciell tonvikt på Hells Angels och Bandidos, är de mc-gäng som är av störst intresse här.

Historik

Amerikanska forskare och myndigheter, som beskriver mc-gäng ur perspektivet organiserad brottslighet, påtalar ofta att dessa grupper är de enda brottsliga organisationer som helt och hållet är en produkt av USA. Alla andra grupper som i de aktuella författarnas rapporter anses vara signifikanta brottsorganisationer, sägs ha sitt ursprung utanför landets gränser: La cosa nostra ”föddes” i Italien och den colombianska maffian i Sydamerika, brukar det till exempel heta.

Frågan är då ur vilka specifika förhållanden i den amerikanska verkligheten som mc-gängen, eller den större bikerkulturen, växte fram. I litteraturen tillmäts ofta den amerikanska drömfabriken – Hollywood – en viss betydelse. Krig, hippierörelsen och polisens myndighetsutövning likaså. Allt som oftast brukar dock historien om mc-gängen ta sin början i staden Hollister, Kalifornien¹⁰.

---

⁸ Jaldung, Per: 1998

⁹ I vilken mån Brödraskapet finns innanför fängelsemurarna i dag är tveksamt, eventuellt har gänget bytt namn till Wolfpack.

¹⁰ För en utmärkt tecknad historik se Lyng och Bracey: 1995. Med utgångspunkt från journalisten Hunter Thompsons klassiker om Hells Angels (1967) gör de en mycket intressant analys.

Upploppet i Hollister

Det är den 4 juli 1947. Den amerikanska motorcykelföreningen AMA (American Motorcycle Association) har arrangerat en träff för motorcyklister i den sömniga amerikanska småstaden Hollister. Antalet deltagare blir betydligt fler än någon har förväntat sig – till och med arrangörerna i AMA blir förvånade när tusentals motorcyklar under ett öronbedövande dån väller in i staden. Enligt en del var många av deltagarna amerikanska veteraner från andra världskriget. Vana vid ett liv fyllt av fara sökte de efter krigsslutet och hemkomsten äventyr och en fortsatt utpräglad manlig gemenskap. De fann båda delarna i livet som omger ett totalt uppgående i motorcykeln.¹¹

Fram till den 4 juli har motorcykelträffen, som har pågått några dagar, förlöpt under relativt lugn. Den här dagen blir dock annorlunda. Polisen har gripit en medlem ur POBOB (Pissed off Bastards of Bloomington), ett av gängen som deltar i träffen. När motorcyklisterna får kännedom om sin kamrats belägenhet, kräver cirka 750 av dem att polisen ska släppa honom fri. När polisen vägrar går motorcyklisterna närmast bärsärkargång. Under upploppsliknande former krossar de fönsterrutor och barer. Den lokala polisen får slut på förödelsen först efter det att förstärkning kommit från närliggande orter.

Detta bullriga möte mellan motorcyklister å ena sidan och polisen tillsammans med staden Hollisters invånare å den andra, blev kraftigt uppmärksammat massmedialt. Även om mc-gängen naturligtvis har en historia före Hollister, utgör händelsen därför något av en vattendelare. Det var i och med upploppen i Hollister som mc-gäng fick en plats i det allmänna amerikanska medvetandet. Den sedermera klassiska filmen ”The Wild One”, som hämtade sin näring ur Hollister, förstärkte inte bara positionen för begreppet mc-gäng i det allmänna medvetandet. Stanley Kramers verk blev också en viktig identifikationskälla för motorcyklisterna. Hunter Thompson berättar i sin bok hur medlemmar av Hells Angels med stort intresse såg filmen, och förvandlades från en grupp löst sammanhållna motorcyklister till en grupp med en gemensam identitet som ”wild men”.¹²

Hells Angels bildas

Kort efter upploppet i Hollister, faktiskt samma år, gick flera av medlemmarna ur gruppen POBOB samman och bildade en avdelning i en annan amerikansk småstad; San Bernardino. Året därpå övergav gruppen sitt gamla namn och kallade sig Hells Angels. Namnet förekom flitigt i det amerikanska flygvapnet under andra världskriget, och i denna första Hells Angels-klubb fanns det flera personer med en bakgrund som stridspiloter¹³.

---

¹¹ Se bland annat Hill, T. (1980)

¹² Denna process att skaffa sig en identitet via andras representationer av den egna personen eller kulturen ska inte underskattas. Som vi senare ska se finns det material som tyder på att processen är högst aktuell för förståelsen av mc-gäng i dagens Sverige.

¹³ Möjligen är namnet hämtat från en film om första världskriget av Jean Harlow. Filmen handlar om en bombskvadron med just namnet Hells Angels.

Under hela 50-talet var gruppen dock relativt anonym. Tillsammans med en del andra klubbar var den i vissa kretsar (bland annat för polisen i Kalifornien) känd som bråkig och stökig. Den var dock inte känd som en brottslig organisation, än mindre som något allvarligt hot mot samhället. Nästa årtionde innebar dock en dramatisk förändring. Från mitten av 60-talet och framåt anses klubben vara en brottslig organisation med potential att allvarligt skada det amerikanska samhället. Till denna transformation tycks två processer ha bidragit, ytligt sett skilda, men troligen tätt förbundna med varandra.

Den ena processen tar sin början den 1 maj 1964, då två tonåriga flickor polisanmäler ett par Hells Angels-medlemmar för våldtäkt. Även om de två männen aldrig ställs inför domstol (bevisen anses inte tillräckliga), får flickornas anmälan ett stort genomslag i tidningar, radio och TV. Uppmärksamheten leder till att en senator från Kalifornien, Fred Farr, offentligt fördömer gruppen. Han kräver också att åklagarmyndigheten gör en utredning av klubben. Ett halvår senare presenteras också en sådan¹⁴. Den ger en mycket oroväckande bild av klubben och dess verksamhet. I dag tycks dock de flesta vara överens om att den var överdriven. Inte desto mindre, eller kanske just därför, leder rapporten till att uppmärksamheten kring klubben blir än större i massmedierna. En annan konsekvens är att myndigheterna i Kalifornien därefter avsätter betydligt större resurser till att bekämpa Hells Angels och andra mc-gäng.

Ungefär samtidigt börjar medlemmar ur Hells Angels umgås med personer inom hippierörelsen och kommer på så sätt i kontakt med olika narkotiska preparat. Med tiden kommer mc-gängets medlemmar (eller en del av dem) att i större utsträckning hantera droger med profit som syfte¹⁵. Ibland beskrivs detta umgänge mellan personer ur de två rörelserna som en ohelig allians på grund av gruppernas olika politiska ståndpunkter. Medan medlemmarna i Hells Angels var patrioter var hippierörelsen närmast kosmopolitisk. Och faktum är att umgänget upphör när Vietnamkriget blir en het politisk fråga¹⁶.

Paradoxalt nog ledde denna uppmärksamhet till att Hells Angels upplevde en aldrig tidigare skådad tillströmning av nya medlemmar. Och inte bara Hells Angels. Hela bikerkulturen fick ett stort genombrott. Det är i slutet av 60-talet som den stora expansionen börjar. Hells Angels och andra mc-gäng får nya avdelningar i först USA och sedan andra delar av världen.

---

¹⁴ California Dept. Of Justice: 1965

¹⁵ Lavigne, Yves: 1987. Enligt Lyng och Bracey: 1995 kan det ökade intresset för mer profitinriktad brottslighet under denna period paradoxalt nog ses som en konsekvens av myndigheternas ökade insatser mot mc-gängen. Det rykte som dessa insatser skänkte medlemmarna i gängen ledde till att flera av dem förlorade sina tidigare anställningar. Den profitinriktade brottsligheten blev den nya försörjningskällan.

¹⁶ Ett uttryck för denna mer politiska åtskillnad mellan å ena sidan mc-gängen och å andra sidan den "politiskt medvetna 60-tals ungdomen" var den sammandrabbning som i slutet på 60-talet inträffade utanför Sagabiografen i Köpenhamn. Medlemmar i mc-gäng angrep då demonstranter som protesterade mot premiären av en film om Vietnamkriget (Olesen: 1984).

Mc-gängen etablerar sig i Skandinavien

Mc-gängen, inom ramen för den så kallade bikerkulturen, gjorde sitt inträde i Skandinavien via Danmark. Redan under tidigt 70-tal hade landet flera klubbar som av dansk polis beskrivs som tydligt influerade av Hells Angels¹⁷. I slutet av samma årtionde, 1977, bildade fyra av dem den så kallade ”unionen”¹⁸ och ansökte hos Hells Angels moderorganisation i Kalifornien om medlemskap i klubben. Tre år senare, 1980, blev unionen en fullt accepterad avdelning – Skandinavien hade därmed fått sin första Hells Angels klubb.

Inte långt därefter –1983 – inleddes på allvar vad som skulle bli den första våldsamma mc-konflikten i Skandinavien. Under loppet av fyra år miste 12 människor livet som en konsekvens av de våldsamma attacker som mc-gängen Hells Angels och Bullshit MC riktade mot varandra. När konflikten tog slut 1987 fanns bara en av de stridande parterna kvar – Bullshits hade upplösts.

Under den första delen av 90-talet växer Hells Angels medlemsantal i Norden dramatiskt – på sju år bildas 19 nya avdelningar i de nordiska länderna. De flesta under de år då konflikten med Bandidos rasar som värst (1994-1997). I Sverige bildas den första fullvärdiga Hells Angels-avdelningen 1993 när malmöklubben Dirty Dräggels tas upp i gemenskapen.

Den våldsamma konflikten mellan Hells Angels och Bandidos

Vid genomgången av framväxten av mc-gäng, som ingår i den så kallade bikerkulturen, har mc-klubben Hells Angels fått tjäna som exempel (dels på grund av att det finns mest material om dem, men också på grund av klubbens särställning). I Sverige går den historiska utvecklingen in i en ny fas när ett annat mc-gäng presenterar sig på den nordiska arenan; Bandidos. I och med Bandidos etablering sås fröet till vad som kom att kallas det stora nordiska mc-kriget (den våldsamma konflikt som rasade mellan gängen under åren 1994-1997).

Det är i juni 1993 som den danska klubben Undertakers blir den första Bandidosavdelningen i Norden. Därefter genomgår mc-gänget en mycket snabb expansion i Norden. Under 1994 får såväl Norge som Sverige sina första fullvärdiga medlemmar i Bandidos. I Sverige är det klubben Morbids utanför Helsingborg som i september får börja bära Bandidos ryggmärke. I samma ögonblick som det står klart att Morbids ska uppgå i Bandidos inleds den våldsamma konflikten med Hells Angels.

Den första våldsamma incidenten inträffar vid Morbids tegellada utanför Helsingborg. I en skottlossning skadas en medlem i Morbids lindrigt. Det första livet krävs tre veckor senare. Det är på nattklubben Roof Top Club, ett känt tillhåll för dåvarande Morbids (senare Bandidos), som skottlossning utbryter när

---

¹⁷ Justitsministeriet: 1991

¹⁸ De fyra klubbarna var Galloping Goose, Dirty Angels, Iron Skulls och Nomads – samtliga från Stor- Köpenhamn.

medlemmar ur Hells Angels avdelning i Malmö plötsligt dyker upp. När skottlossningen upphört står det klart att en anhängare till Hells Angels har dödats, ytterligare tre personer har skadats.

De mer långsiktiga konsekvenserna av dessa våldshandlingar visar sig snart. Efter skotten på nattklubben är konflikten mellan de två klubbarna fortsatt blodig. Den sprider sig till de övriga nordiska länderna och i en till synes outsinlig ström rapporterar massmedierna om skottlossningar, kraftiga bombexplosioner och attacker med pansarvärnsgranater.

- *Under 1994 krävs två människoliv, ett i Sverige och ett i Finland. Enligt rigspolitchefen i Danmark inträffar under samma år fyra mordförsök (alla i Sverige). Även året därpå rasar konflikten som värst på svensk mark.*
- *Den 17 juli 1995 skjuts Bandidos president till döds på E4:an söder om Markaryd. Sju fall av mordförsök finns i statistiken (tre vardera i Sverige och Norge, samt ett i Finland).*
- *År 1996 når konflikten Danmark. Året blir konfliktens blodigaste. I Danmark mister tre människor livet, ett liv krävs i Norge och ett i Finland. 41 mordförsök begås, merparten (23) på dansk mark.*
- *Under konfliktens sista år, 1997, dör ytterligare tre människor (två i Danmark och en i Norge). 22 mordförsök rapporteras.*

När de två klubbarna i juni 1997 kommer överens om att lägga ned vapnen har 11 människor mördats, 74 mordförsök har företagits och 96 personer har skadats¹⁹. Varför? När rapporten nu ska behandla de olika perspektiv på fenomenet mc-gäng som har identifierats, kommer det att framgå att det finns olika svar.

---

¹⁹ Rigspolitchef: 1995

2. Det subkulturella perspektivet

Livsstil

Motorcykeln

Med sin höga ljudvolym och den stylade utformningen utgör motorcykeln ett av mc-gängens mer uppseendeväckande attribut. En text om mc-gäng torde därför te sig märklig om den inte behandlade motorcykelns betydelse i deras liv.

Trots att det är omöjligt att tänka sig ett mc-gäng utan motorcyklar, finns det de som menar att motorcykeln inte har någon signifikans för förståelsen av vad dessa grupper är. Speciellt de som ser mc-gängen ur perspektivet organiserad kriminalitet tenderar att beskriva motorcykeln som något av en relik av det motorcykelintresse som en gång fanns inom gängen. I dag föredrar medlemmarna att åka limousine, brukar det heta.

Andra menar att motorcykeln är ett viktigt inslag i mc-gängens verklighet och att den är den enskilde medlemmens käraste ägodel. Det finns rapporter om bråk med dödlig utgång vars ursprung är att någon har spillt öl på en motorcykel, eller att någon har fällt en nedlåtande kommentar om densamma. I förebyggande syfte har en del medlemmar en dekal på sin mc: *"If you value your life as much as I value my bike, don't fuck with it"*²⁰.

Det står också klart att de flesta bikerklubbar har inskrivet i sina stadgar att en medlem måste äga en motorcykel, ofta av märket Harley Davidson (tidigare också Indian). Detta fordon är ofta *choppat*, vilket ofta innebär att "onödiga" detaljer har tagits bort (som speglar, vindskydd och så vidare). Det viktiga är att motorcykeln, genom att byggas om, har fått en personlig prägel. Detta kulturella arbete, att choppa, ska ses ur samma perspektiv som förhållandet att medlemmarna föredrar att åka utan hjälm. Det handlar om frihets känsla och kontroll. Frihets känslan uppstår i det nakna uppgåendet med omgivningen – känslan av kontroll infinner sig när man behärskar denna omgivning utan tekniska hjälpmedel²¹.

Klubben – brödrskapet

Med mycket få undantag tillåter inte mc-gäng inom bikerkulturen andra medlemmar än män. Det är med andra ord en manlig subkultur med manliga ideal. Ett av dessa ideal utgörs av brödrskapet – ett slags musketörideal vars slogan är *en för alla, alla för en*. Det tycks inte råda något tvivel om att för den enskilde medlemmen utgör klubben den viktigaste sociala enheten. Det är den han förväntas vara lojal mot och han förväntar sig i sin tur att den ska vara lojal mot honom (i alla fall så länge han är legal, det vill säga följer klubbens interna regler).

---

²⁰ Columbus B. Hopper och Johnny Moore: 1983

²¹ Willis, Paul E.: 1975 och 1984, se också Lyng S.: 1990

Detta brödraskap uppvisar slående likheter med vad som inom socialantropologin kallas för fraterniteter²², det vill säga ett pseudosläktskap format efter en idealbild av biologiska gemenskaper ("släkter"). I förhållande till den idealtypiska bilden av en fraternitet kan ett mc-gäng beskrivas enligt följande.

- *Klubbarna är präglade av en broderskapsideologi och medlemmarna kallar varandra för bröder. Broderskapet manifesterar sig i en gemensam förpliktelse (individerna agerar som medlem av broderskapet) och ett kollektivt ansvar (broderskapet agerar genom medlemmen).*
- *Klubbarna är elitära och exklusiva. De uppfattar sig som bikerkulturens aristokrati och potentiella medlemmar ska genomgå en längre provperiod (för att visa sig värdiga). Vanligast är att provmedlemmen först är hangaround och sedan prospect (inom Bandidos finns också kategorin probationary). Den totala provtiden brukar uppgå till ett par år.*
- *Klubbarna har en formell hierarkisk struktur men också en anciennitet (se symboler nedan), det vill säga en informell och parallell struktur som bygger på erfarenhet och som markeras med symboler.*
- *Klubbarna har en välutvecklad symbolik. Klubblivet är traditionaliserat och till viss grad också ritualiserat. Detta kan bland annat manifesteras sig i olika initiationsriter i samband med att en prospect upptas som en fullvärdig medlem.*
- *Även om klubbarna uppfattar hela subkulturen som en gemenskap är de mycket konkurrensorienterade. Mellan klubbarna förekommer ofta rivalitet och konflikter. I extrema fall kan dessa utvecklas till fejder (se också nedan).*

Hedonism och arbetarklassideal

En viktig del av bikermiljöns kultur är så kallade "runs". Vid dessa tillfällen åker klubben i en lång karavan för att, tillsammans med andra klubbar, bevittna mc-tävlingar, bröllop eller vad det vara månne. Under dessa runs, som pågår minst ett par dagar, pågår ett intensivt festande. Det dricks och nya bekanskapet görs²³. Över huvud taget präglas mer etnografiska beskrivningar av subkulturen av relativt stora mängder alkohol, andra droger och relativt fri sex. Många kallar kulturen för *hedonistisk*; man får ge fritt utlopp för sina behov, lustar och drifter²⁴. En del menar att denna hedonism är ett uttryck för överdrivna arbetarklassideal.

---

²² Bay Joi: 1997b

²³ I litteraturen finns inte mycket nämnt om kvinnorna i mc-klubbar. En del artiklar har dock skrivits (bland annat av Columbus och Johnny Moore: 1990). Ofta lämnar dessa dock en del att önska vad avser etnografin, man kommer inte ifrån intrycket att de är en aning ytliga. Ett undantag utgör Pilkington H.: 1996, en artikel som andas reflektion och dessutom ger en inblick i den ryska outlawkulturen.

²⁴ Se bland annat Quinn, James, F.: 1987

I åtminstone USA påstås ofta att arbetarklassen har en friare syn på sexualitet och alkohol²⁵. Genom att överdriva dessa inslag hos arbetarklasskulturen uppstår den paradoxala situationen att medlemmen gör sig fri från sin egen arbetarklassbakgrund. Ingen kan påstå att han betar sig som han gör på grund av att han kommer från arbetarklassen – han är inte predestinerad att leva som han gör, det är ett val.

Även den utpräglade lojaliteten mellan medlemmarna kan förstås som ett överdrivet arbetarklassideal, där trofastheten mot gruppen ofta sägs vara viktigare än den individuella friheten.

Symboler

Den viktigaste symbolen inom subkulturen är ryggmärket på västarna, som bland annat innehåller information om vilken klubb medlemmen tillhör, vilket territorium klubben betraktar som sitt och vilken position inom klubbens formella hierarki medlemmen har. Detta system för ryggmärkets grammatik är internationellt, det vill säga ryggmärkesklubbar över hela världen kan läsa av en individs ställning i subkulturen med hjälp av detta betydelsesystem²⁶.

Västarna ger också information om individens ställning i en mer informell hierarki. Denna är grundad på erfarenhet (anciennitet) och kan till exempel avse antal år i en outlawklubb²⁷. Till de mer extraordinära symbolerna hör märken som visar att medlemmen har deltagit i ett bråk med dödlig utgång och märken som visar att medlemmen har agerat med ”styrka”²⁸ mot representanter för myndigheterna. Märket ”Filthy Few”, som medlemmen erhåller om han har mördat någon eller i alla fall deltagit i en konflikt som krävt människoliv, finns så vitt känt inte i Sverige. Möjligen på grund av att ingen har dömts för de dödsfall som var ett resultat av den våldsamma konflikten mellan Hells Angels och Bandidos. Eventuellt skulle förhållandet att ett märke delades ut, kunna fungera som en önskad hjälp åt rättsväsendet i dess strävan att klara upp brotten²⁹.

---

²⁵ En klassiker på detta område är Howell T.: 1973

²⁶ Bay, Joi: 1990

²⁷ Montgomery R.: 1976

²⁸ Den subkulturella betydelsen av ”styrka” behandlas i nästa avsnitt

²⁹ I Danmark lyckades polisen få medlemmar av Hells Angels fällda sedan de avlyssnat en diskussion på telefon om vilka medlemmar som borde få märket (KUT).

Brottsligheten ur ett subkulturellt perspektiv

De våldsamma konflikterna mellan mc-gäng

Vad avser den brottslighet som kännetecknar de så kallade mc-krigen menar den danska kriminologen Joi Bay³⁰ att de ska förstås som inslag i en fejd. Det klubbarna i en sådan situation strider om är prestige eller status (fritt översatt från danska). Status, kan en klubb erhålla genom att vara ”stark”. Styrkan avser inte bara fysisk styrka utan – kanske viktigare – också moralisk styrka, förstått som sammanhållning, solidaritet och brödraskap. Det viktigaste tecknet på styrka är beredskapen att försvara sin och klubbens status.

Ofta utlöses konflikter av att medlemmar i de olika klubbarna har hamnat i bråk när de har västarna på sig. Under sådana omständigheter representerar medlemmen hela klubben. Att ett bråk leder till en fejd är mindre sannolikt om medlemmarna för tillfället är västlösa. En annan omständighet, som kan framkalla strider i form av en fejd, är om en ny klubb försöker etablera sig på ett territorium som en annan klubb redan anser som sitt. Detta torde ha varit fallet när Bandidos etablerade sig i Sverige. Hells Angels ansåg att det var deras territorium.

Annan kriminalitet som kan kopplas till fenomenet mc-gäng

Teorin om status som ett väsentligt inslag i kulturen kan också delvis förklara en aspekt av mc-gängen som ställer till problem för rättsväsendet, nämligen benägenheten att hota olika myndigheters personal (se kapitel 5). Det är troligen så att en person eller en klubb också skulle kunna erhålla status genom att utmana vissa myndigheter. Denna teori stöds av förhållandet att det inom kulturen förekommer ett märke vars betydelse är att medlemmen har visat styrka just gentemot myndigheter (se symboler ovan). Hot mot företrädare för olika myndigheter skulle alltså kunna förstås som den individuella medlemmens strävan att erhålla status. Det kan även finnas en ingrediens av detta när det gäller hot mot vittnen. Vittnet som individ är knappast en värdig motpart, men kanske som symbol för rättsväsendet i sin helhet (av vilket vittnet som ”vittne” är en del).

Utöver det subkulturella värdet status finns det ytterligare en aspekt av bikerkulturen som under vissa omständigheter kan ta sig uttryck i brottsliga aktiviteter. Inslaget av hedonism kan tjäna som förståelseram vad avser brott som till exempel fortkörning, rattfylleri och förargelseväckande beteende.

---

³⁰ Bay, Joi: 1997b

<p align="center">Brottslighet som kan förstås i relation till fenomenet mc-gäng</p>	<p align="center">Brottslighet som inte kan förstås i relation till fenomenet mc-gäng</p>
<p>Brottslighet relaterad till status: De våldsamma konflikterna. Hot mot representanter för myndigheter och vittnen.</p>	<p>Brottslighet relaterad till profit: Narkotikabrott, utpressning, beskyddarverksamhet och så vidare.</p>
<p>Brottslighet relaterad till hedonism: Fortkörning, förargelseväckande beteende och så vidare.</p>	

Figur 1. I det subkulturella perspektivet kan brottslighet ses i relation till fenomenet mc-gäng i de fall brotten är ett utslag av strävan efter status eller hedonism. Övriga brott, som ofta kan ses som ett utslag av sökandet efter profit, kan det inte.

Att medlemmar i mc-gängen gör sig skyldiga till andra typer av brott än de ovan redovisade förnekas knappast av dem som anlägger ett subkulturellt perspektiv på fenomenet. Det är ett faktum att medlemmar av mc-gäng har gjort sig skyldiga till narkotikabrott, beskyddarverksamhet och andra brott vars syfte i allt väsentligt är ekonomisk vinning eller profit. Denna typ av brottslighet kan dock inte förstås som ett uttryck för fenomenet mc-gäng, menar man. Mc-gängen är inga brottsorganisationer som planerar och genomför brottsliga aktiviteter i syfte att erhålla profit. Förklaringen till att det finns medlemmar som begår dylika brott, måste sökas hos just dessa individer³¹, anser man vidare. När de utför denna typ av brottslighet agerar de sålunda inte som medlemmar av ett mc-gäng. I de två följande kapitlen anläggs dock ett annat perspektiv.

³¹ Se bland annat Alian M: 1995, Wolf: 1991, Lowe: 1989 och Harris: 1986

3. Organiserad brottslighet

Definitioner

Vad avses med organiserad brottslighet? Begreppet måste definieras innan framställningen om mc-gängen kan gå vidare. Det är dock inte helt lätt.³² För en av de amerikanska kommissioner, som tillsatts för att arbeta med problemet organiserad brottslighet, blev dessa svårigheter för stora. Kommissionen gav upp inför uppgiften att hitta en lämplig definition, men konstaterade samtidigt att oavsett vad organiserad brottslighet är, har fenomenet varit ett problem för det amerikanska samhället i ett halvt århundrade:

”Although organized crime has been considered a major problem for the american society for half a century, it remains one elusive in nature and difficult to define...”³³

Vad de flesta dock tycks vara överens om är att svårigheterna att definiera fenomenet inte hänger samman med ordet *brottslighet*, utan med termen *organiserad*. Även om organiserad brottslighet till en viss grad kännetecknas av vissa typer av brott (till exempel utpressning), kan dessa brott också begås av personer som inte tillhör någon grupp som bedriver organiserad brottslighet (en ”brottsorganisation”). Sålunda kan organiserad brottslighet inte definieras i förhållande till arten av brottslighet, utan definitionen måste ta fasta på vad som exakt menas med termen organiserad.

Den klassiska brottsorganisationen

Termen organisation syftar på något mer än en samling individer. Få skulle definiera en samling ungdomar som snattar ibland, som en brottsorganisation. En brottsorganisation uppvisar nämligen en viss *grad* av organisation. Den snattande ungdomsgruppen kan naturligtvis vara organiserad på detta sätt, men är det sällan.

Maffian, som den presenteras i skönlitteraturen och i spelfilmer, är sinnebilden av en klassisk brottsorganisation. Här uppvisar maffian alla de kvalitéer som brukar anses vara kännetecknande för en brottsorganisation: En välutvecklad hierarki, en benägenhet att använda hot och mutor, en benägenhet att använda våld för att skydda organisationens intressen, en benägenhet att genom illegala aktiviteter erhålla profit med mera. Enligt en annan amerikansk kommission³⁴ kännetecknas en brottsorganisation av tre faktorer.

---

³² Se bland annat Abadinsky H.: 1985, Lyman M.: 1989, Kenney Dennis J. och Finckenauer: 1995, Lyman och Potter: 1997

³³ National Task Force on Organized Crime: 1976

³⁴ President’s Commission on organized Crime: 1986

1) Gruppen består av en samling individer som ofta är sammanslutna på grundval av ras, etnisk tillhörighet, geografiska eller språkliga band. Gruppen uppvisar en benägenhet att begå brott för att tjäna pengar och drar sig inte för att använda våld för att genomföra brotten. Gruppen överlever sina individuella medlemmar och upprätthåller regler och normer genom en välutvecklad hierarki. Det vanligaste skälet för beviljat medlemskap i gruppen är att organisationen behöver aspirantens färdigheter. Medlemskapet föregås av en noggrann kontroll och den sökande personen vill uppgå i gruppen för att erhålla ekonomiska fördelar.

2) Den kriminella gruppen omger sig med beskyddare. Detta är personer som, i alla fall på ytan, lever ett laglydigt liv. Det kan handla om korruperade banktjänstemän, politiker, jurister, revisorer och så vidare, som verkar för att skydda gruppen från rättsväsendets ingripande.

3) Ju större och mer avancerad gruppen är, desto större behov kommer den att ha av specialister. Det kan till exempel avse kemister, piloter och jurister.

Dessa tre faktorer återkommer i ett snarlikt skick påtagligt ofta också³⁵ i definitioner som har utarbetats i akademiska sammanhang. Två amerikanska kriminologer³⁶ har sammanställt tolv dimensioner, som de menar i varierande grad förekommer i de flesta akademiska definitioner.

Brottsorganisationer

- är inte ideologiska. De har ingen politisk agenda, vilket gör det möjligt att skilja en brottsorganisation från olika terroristorganisationer
- har en organiserad hierarki. Brottsorganisationen har med andra ord en utvecklad ordergång
- har kontinuitet över tid. Vilket betyder att brottsorganisationen överlever sina individuella medlemmar. Förhållandet att brottsorganisationen uppvisar kontinuitet i förhållande till vissa brott (att den fortsätter med en viss kriminell verksamhet över lång tid, trots att vissa medlemmar av olika skäl försvinner), brukar anses som ett av de viktigaste kännetecknen
- använder våld eller hot om våld. Detta för att nå de mål man önskar. Detta kan drabba andra kriminella, offer, vittnen och representanter för myndigheter
- har ett medlemskap som ofta är grundat på etnisk tillhörighet, släktband, ras eller begången brottslighet
- gör profit på illegala aktiviteter. Organisationens själva syfte är att göra profit och detta uppnås med de medel som anses nödvändiga. Om en terroristgrupps syfte återfinns i en politisk agenda, så återfinns den kriminella gruppens i kassakistan. Medlen för att nå detta mål är illegala men kan också vara legala. Den legala verksamheten används ofta för att tvätta pengar som erhållits med illegala medel
- tillhandahåller illegala varor eller tjänster som det finns ett behov av. Det kan handla om att snabbt göra sig av med giftigt avfall eller erbjuda sex, droger, billiga cigaretter, spel osv.

---

³⁵ Den definition som har utarbetats inom EU för att underlätta jämförelser mellan brottsligheten inom medlemsländerna, skiljer sig i relativt hög grad från de definitioner som presenteras här. Exempelvis ett bankrån som begås av fler än två personer i samverkan, ryms i denna EU-definition. Definitionen återfinns i Bay, Joi: 1998

³⁶ Återfinns i Kenney Dennis J. och Finckenaue: 1995. Grundar sig på Hagan F.: 1983 och Maltz M.: 1985

- försöker genom mutor *neutralisera hot från myndigheter och politiker. Det kan handla om att muta polis, åklagare och domare för att undvika lagföring. Mutorna ger den organiserade brottsligheten en viss grad av immunitet*
- söker en monopolställning. *Detta för att maximera profiten. Det kan handla om total kontroll av specifika varor eller tjänster, men också av ett visst territorium*
- har en arbetsdelning. *Denna är ofta grundad på funktion. En person får ansvar för pengatvätt, en annan för knarkdistribution och en tredje för korruption*
- har egna regler. Brott mot dessa straffas med uteslutning eller död
- planerar noggrant. *De brottsliga aktiviteterna handlar inte om spänningssökande, hedonism eller impulsivitet utan om noggrant planerade och sofistikerade aktiviteter för att uppnå ett profitmål.*

Den organiserade brottsligheten – ett problem för rättsväsendet

Vissa aspekter av den organiserade brottsligheten ställer rättsväsendet inför problem som är typiska för fenomenet. Dessa typiska problem orsakas i stor utsträckning av de medel som de kriminella grupperna använder för att uppnå profit, till exempel benägenheten att använda våld, mutor³⁷ och hot. Ett annat problem orsakas av det faktum att gruppernas brottslighet ofta handlar om att erbjuda varor eller tjänster som efterfrågas. Tre typiska problem brukar pekas ut:

1. En mindre del av de enskilda brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet har ett offer (på det sätt som man vanligtvis förstår begreppet), än vad som är fallet vid mer traditionell brottslighet. Ibland diskuterar man i stället i termer av *medverkande offer*, som till exempel vad gäller torskare som besöker prostituerade, de prostituerade själva, missbrukare som köper narkotika och så vidare. I Sverige tycks olika mc-gäng enligt KUT (eller en del medlemmar av dessa mc-gäng) ägna sig åt inkassoverksamhet i gråzonen (se kapitel 6). I den mån den person som krävs på pengar har något att dölja vad avser dessa ekonomiska mellanhavanden, står polisen inför en dylik problematik. De personer som är den organiserade brottslighetens offer är mindre benägna att göra en anmälan och vittna, än vad som traditionellt är fallet.
2. *Benägenheten att hota och muta* skapar samma problematik som ovan. Färre personer vågar anmäla och vittna än vad som traditionellt är fallet. Personal från myndigheter kan ibland ha en benägenhet att blunda för en del förseelser som gruppens medlemmar gör sig skyldiga till, i vissa fall av rädsla, i andra fall för att de har mutats.
3. De personer som ingår i en grupp som bedriver organiserad brottslighet har ofta svurit någon slags ed på att alltid vara *lojala mot gruppen*. I kontakt med myndigheter avslöjar de därför ytterst sällan vad de vet. Benägenheten att tiga påverkas också av de straff, som gruppen enligt de egna reglerna, annars kan utdela.

---

³⁷ Förekomst av mutor är inte känt i Sverige.

4. Perspektivet med mc-gängen som organiserad brottslighet

Samsyn om problemets art

I stort sett tycks det råda en samsyn mellan olika länders rättsväsende vad avser problemet med brottslighet relaterad till mc-gäng. Mer eller mindre undantagslöst uppges brottsligheten vara mycket organiserad, förhållandevis sofistikerad, oerhört våldsam och inte minst (våldigt lönsam. I de rapporter som dessa myndigheter och lagstiftande församlingars kommissioner producerar råder det ingen tvekan om vad samhället har att hantera; organiserad brottslighet, innehållande alla de aspekter som brukar förknippas med brottsorganisationer.

Det har tidigare sagts att den officiella rapport som först satte strålkastaren på brottslighet i relation till mc-gäng i allmänhet och Hells Angels i synnerhet, presenterades 1965. Denna rapport, med efterföljare, beskriver dock inte brottsligheten i termer av organiserad brottslighet utan snarare som terrorism eller gruppkriminalitet³⁸.

Det är först under 1980-talet som en rad rapporter beskriver mc-gängen som brottsorganisationer. Amerikanska rapporter slår larm om att olika mc-gäng hanterat bland annat narkotika i mycket stora mängder och i organiserad form³⁹. Snart uppger myndigheter (främst polisen) också i andra länder att mc-gängens brottslighet har utvecklats på ett liknande sätt inom deras gränser. Med anledning av detta arrangerar Interpol ett möte i St:Cloud (den 10 och 11 maj) 1984. På mötet deltar företrädare för rättsväsendet i åtta länder: Kanada, Danmark, Frankrike, dåvarande Västtyskland, Holland, Schweiz, Storbritannien och USA⁴⁰. I en artikel som Interpols medarbetare senare skriver, uppges slutsatsen vara att vissa mc-gäng bedriver organiserad brottslighet och detta på en internationell nivå⁴¹.

En betydelsefull amerikansk rapport om mc-gängens brottslighet presenterades 1986⁴². En kommission, tillsatt av den dåvarande amerikanske presidenten Ronald Reagan, kom då fram till att fyra mc-gäng – Hells Angels, Bandidos, Outlaws och Pagans – var grupper som bedrev organiserad brottslighet i en omfattning som kunde hota det amerikanska samhället.

I den rapporten, och i flera rapporter därefter, uppges mc-gänget Hells Angels vara den organisation som distribuerar mest metamfetamin inom USA och att de illegala inkomsterna ”tvättas” med en rad olika legala verksamheter, till exempel

---

³⁸ Se till exempel Davis: 1978 och Kreuzer: 1972

³⁹ Se till exempel Pennsylvania Crime Commission: 1980 och US Committee of the Judiciary: 1983

⁴⁰ Interpol General Secretariat: 1984

⁴¹ Schmidt, Nothen: 1985

⁴² President's Commission on Organized Crime and Criminal Intelligence: 1986

motorcykelaffärer, barer och restauranger. Även för Bandidos uppges den viktigaste brottsliga aktiviteten vara narkotikahandling. Eskort-service och massageinstitut brukar nämnas som vanligt förekommande legala verksamheter. Precis som för Hells Angels och Bandidos sägs narkotikahandlingen vara en väsentlig inkomstkälla även för Outlaws. Massageinstitut och försäljning av porr i olika former är legala aktiviteter. Knarkhandling men också mord på uppdrag och torpedverksamhet sägs ingå i Pagans kriminella register.

Graden av organisation

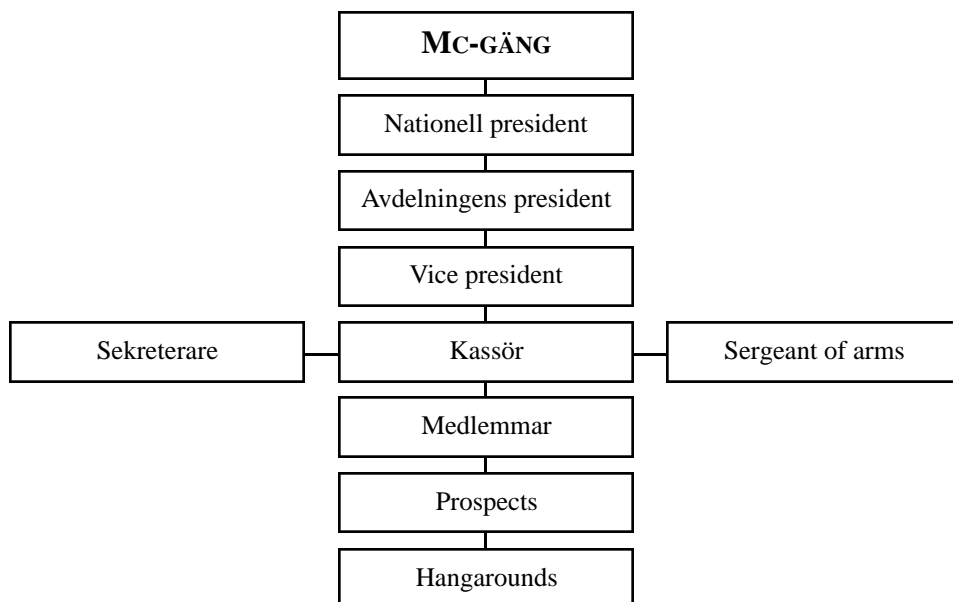
Ett kännetecken hos den grupp som ägnar sig åt organiserad brottslighet, i enlighet med definitionerna i föregående kapitel, är närvaron av en utvecklad och formellt organiserad hierarki. Ingen författare, som i sina verk behandlar mc-gäng, lär förneka att en dylik hierarki existerar inom dessa grupper. I flertalet myndigheters ögon, och också hos många forskare, anses dock det sätt på vilket klubbarna är organiserade vara ett *resultat av* och en *försättning för* den organiserade brottsligheten.

Mc-gängens hierarki med brottslighet som ändamål

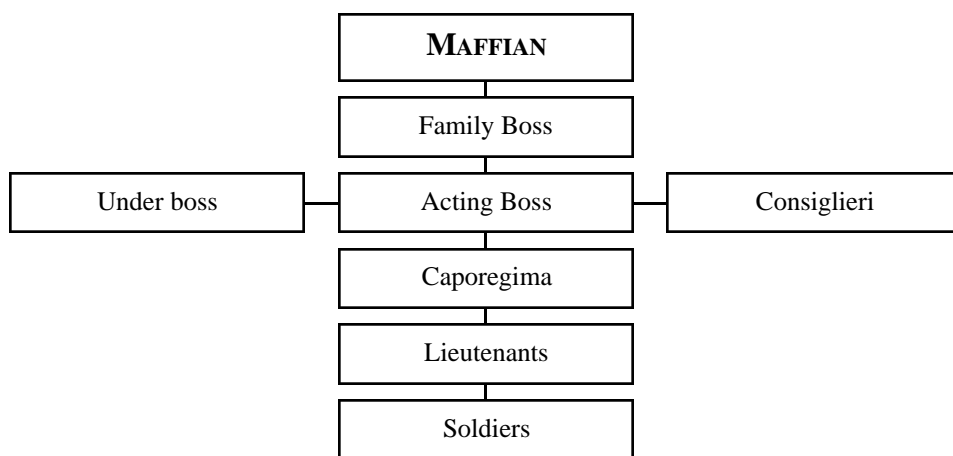
I den dagliga verksamheten manifesterar sig mc-gängens struktur i den hierarkiska ordergången. En av de frågor som hanteras inom ramen för denna rör den brottsliga verksamheten. Inom mc-gänget Bandidos återfinns den internationella presidenten högst i hierarkin, därefter följer de tre nationella presidenterna (över Nordamerika, Europa och Australien) och slutligen klubbpresidenterna. Inom Hells Angels finns ingen dylik formell hierarkisk ordergång, utan presidenterna för varje klubb har lika mycket att säga till om vid eventuella möten. Gemensamt för de flesta klubbar är att de har en kassör (treasurer), som sköter klubbens ekonomi samt en sekreterare (secretary) och en nationell ”enforcer”, som fungerar som presidentens livvakt och utdelar bestraffningar till dem som bryter mot klubbens regler.

Varje avdelning har en egen president. Avdelningens president lyder direkt under den nationella presidenten (ej Hells Angels) men har därutöver full auktoritet över avdelningens övriga medlemmar. Avdelningarna har också en vicepresident, skattmästare, sekreterare och en ”sergeant at arms” (vars funktion är ungefär densamma som för den nationella ”enforcer”). Härutöver finns medlemmar, prospects och hangarounds.

Ett av hierarkins syften är att skydda de personer som befinner sig i strukturens topp från att lagföras för den brottslighet som bedrivs inom organisationen. Dessa personer behöver sällan utföra de brottsliga aktiviteterna själva, även om de beordrar dem. I en del fall deltar inga medlemmar från klubben i den brottsliga aktivitet som begås på ”fältet”, i stället utförs detta arbete av fotfolk som organisationen har knutit till sig. Det kan till exempel handla om langare som säljer organisationens narkotika.

Organisationschema för mc-gäng och maffian

Figur 2. En jämförelse mellan mc-gängens och maffians struktur.

Källa: (Danska) Justitsministeriet: 1995

Sammantaget är de kriminella mc-gängerna internationellt sett organisationer vars struktur är väl anpassad till den illegala verksamhet de bedriver. Genom att ha en väl utarbetad ordergång kan brottsligheten bedrivas i organiserad form. Samtidigt skyddas organisationens ledare och i viss utsträckning också dess medlemmar. Många menar att mc-gängerna har utvecklat sin organisation till den grad att de i detta avseende endast står den amerikanska maffian efter. Strukturen hos de två organisationerna påminner också en del om varandra (se figur 2).

Mc-gäng – sofistikerade organisationer

Mc-gängen brukar ibland beskrivas som sofistikerade organisationer. Ofta handlar det då om de strategier grupperna sägs tillämpa för att undvika upptäckt och lagföring av den brottslighet som bedrivs. De strategier, som enligt litteraturen tillämpas, kan grovt indelas i två kategorier; dels den egna underrättelseverksamheten, dels strategier för att försvåra rättsväsendets underrättelseverksamhet.

Mc-gängens underrättelseverksamhet

Till mc-gängens egen underrättelseverksamhet finns en speciell funktion knuten – en person med ansvar för säkerhetsfrågor. Enligt David⁴³ är den verksamhet som denna person bedriver mycket viktig för klubbarnas överlevnad. Den består i att sammanställa register över andra klubbars medlemmar, men också över poliser, domare, åklagare och journalister (med flera)⁴⁴. Personen syns, till skillnad från klubbens övriga medlemmar, sällan i klubbhuset och bär inget ryggmärke. I stället för att i sin framtoning utgöra ett extraordinärt inslag i vardagen, ska den säkerhetsansvarige göra allt för att smälta in i det övriga samhället.

De kvinnor, som med olika status lever tillsammans med mc-gängens medlemmar, utgör en annan viktig del av gruppernas underrättelseverksamhet. Genom att muta olika personer, det vill säga genom korruption, lyckas klubbarna inte sällan placera sina kvinnliga bekanta på olika strategiska arbetsplatser till exempel inom fängelser och telefonbolag. I USA rapporteras mc-gängen på detta sätt ha lyckats infiltrera såväl federala, statliga som lokala myndigheter. Därifrån har de bland annat stulit blanka personbevis, körkort, registreringsbevis för motorfordon och pass.

Försvårandet av infiltration

En av de strategier som de kriminella mc-gängen använder för att försvåra för myndigheterna att upptäcka och lagföra den illegala verksamheten är den så kallade ”prövotiden”. Genom att de personer som vill bli medlemmar i klubben utsätts för en noggrann kontroll under en avsevärd tid (ofta ett par år), minimerar mc-gängen myndigheternas möjligheter till infiltration. Under denna prövotid ställs det ofta krav på att den blivande medlemmen ska begå olika brottsliga handlingar, vilket naturligtvis gör det svårt för en polis att infiltrera verksamheten.

Klubbhusen har under senare år också utformats för att skydda organisationerna från rättsväsendets försök att med olika medel stoppa den illegala verksamheten. Det handlar bland annat om stängsel som skyddar mot insyn, kameraövervakning för att förvarna om razzior och i vissa fall apparatur för att förhindra avlyssning⁴⁵.

---

⁴³ David: 1989

⁴⁴ Davis R: 1982

⁴⁵ Lyman: 1989

Annan brottslighet än våld

Det brukar heta att mc-gängen inte skyr några medel eller någon verksamhet för att erhålla profit. Följande stycke finns till exempel att läsa i en polistidning från Kanada⁴⁶:

"Gör ingen missbedömning – mc-gäng är i dag lika sofistikerade som de gamla familjerna (maffian, författarens anmärkning) vilka bedriver organiserad brottslighet. Samtidigt är de betydligt mer våldsbenäigna om de "provoceras", och betydligt mer arroganta. De missar sällan ett tillfälle att tjäna pengar eller att döda någon som står i vägen för deras profithunger. Ju mer illegal verksamheten är, desto mer föredras den." (min översättning)

Bland de illegala verksamheter som mc-gängen brukar förknippas med återfinns bland annat narkotikahandel, handel med vapen, våld, bedrägerier, utpressning, hallickverksamhet, beskyddarverksamhet och inbrott⁴⁷. Av dessa anses narkotikahandlingen vara den utan motstycke mest inkomstbringande. Flera medlemmar i amerikanska mc-gäng uppges ha blivit miljonärer på verksamheten, och övergett sina motorcyklar och västar för affärskostymer och lyxbilar⁴⁸. Motorcykelklubben Pagans narkotikahandling genererade till exempel under en period cirka 150 000 dollar i veckan⁴⁹.

Narkotikahandlingen är inkomstbringande och därför populär. Enligt en amerikansk rapport är knappt 90 procent av landets mc-gäng inblandade i någon form av narkotikahandling⁵⁰. Siffran bör dock läsas försiktigt, eftersom man inte har kunnat konstatera i vilken mån misstankarna avser enskilda medlemmar av gängen eller hela organisationerna.

Klubbarna har visat ett historiskt intresse för droger som LSD, PCP, metamfetamin⁵¹, kokain och marijuana⁵². Produkterna sägs fortfarande vara populära inom dessa organisationer eftersom de inte bara har lärt sig att distribuera dem på ett effektivt sätt, utan också att producera dem. Att på detta sätt ha full kontroll över såväl produktion som distribution leder till åtminstone två fördelar sett ur kriminell synvinkel; profiten stiger och säkerheten ökar⁵³.

I Danmark uppges klubbarnas viktigaste inkomstkälla vara inkassoverksamhet⁵⁴. Personer från klubbarna uppsöker sina "offer" och avkräver dem pengar, ofta i form av inkassokrav men även andra krav förekommer (det vill säga utpressning). I vissa fall har offret blivit utsatt för våld eller hotats med våld. Utöver denna brottslighet bygger gruppernas ekonomiska existens på inkomster från narkotikahandling, särskilt hasch och amfetamin, samt egendomsbrott.

---

⁴⁶ Royal Canadian Mounted Police Gazette: 1994

⁴⁷ McGuire:

⁴⁸ Se bland annat Presidents Commission: 1986 och Californias Bureau of Organized Crime and Criminal Intelligence: 1987

⁴⁹ Committee on Narcotics and Abuse Control: 1980

⁵⁰ Johnson C et al: 1995

⁵¹ Tidigare ansågs mc-gängen vara störst på metaamfetaminmarknaden i USA. I dag har dock positionen övertagits av andra grupper (U.S. Department of Justice: 1995)

⁵² För situationen i Kanada se Criminal Intelligence Service Canada: 1997, för Australien se Joint Committee: 1997, för situationen i Norge se Nou: 1997:15

⁵³ Lyman (ibid)

⁵⁴ Justitsministeriet: 1995

Våldets funktion

En benägenhet att begå våldsamma handlingar finns inom mc-gängen, därom råder knappast någon tvekan. Konstaterandet torde inte heller vara kontroversiellt. Som tidigare har sagts tolkar dock vissa detta våld som ett medel att erhålla och behålla vissa subkulturella värden, till exempel status. De som ser mc-gängen ur perspektivet organiserad kriminalitet identifierar dock en helt annan rationalitet bakom de olika klubbarnas stundtals mycket blodiga inbördes konflikter. Det handlar om ett medel för att behålla eller erhålla profit genom att erövra eller säkerställa vissa territoriella marknader för narkotikadistribution⁵⁵.

Det finns en rad rapporter om dylika mc-krig från flera olika länder världen över. Bland annat från USA mellan Hells Angels och Outlaws⁵⁶, från Kanada mellan Hells Angels och The Rock Machine, från Australien mellan Hells Angels och Bandidos⁵⁷ och från Norden och det stora nordiska mc-kriget mellan Hells Angels och Bandidos.

Det kan också vara våldets syfte att skrämna vittnen och personal på olika myndigheter (i två danska rapporter beskrivs hur medlemmar ur mc-gängen främst hotar polis och fängelsepersonal)⁵⁸. Att sätta ”medgärningsmän” på plats (ibland egna medlemmar, ibland kriminella som är närstående till klubbarna – till exempel smålangare) och att skrämna utpressningsoffer är två andra funktioner. Ibland tar våldet formen av våldtäkt. Stundtals har våldtäkterna samma funktion som det övriga våldet, även om det inte avser samtliga rapporterade fall.

Omfattningen av våldet som förekommer inom mc-gängen kan uppskattas med hjälp av den sammanställning som rigspolitichefen gjort över domar mot de 54 personer som var medlemmar av Hells Angels i Danmark 1985 (se tabell 1).

Tabell 1. Domar mot de 54 medlemmarna i Hells Angels Danmark (1985).

Källa: Rigspolitichefen: 1995.

- **35 domar för dödligt våld**
- **18 domar för våld med skada på liv eller hälsa som följd**
- **40 domar för våld**
- **7 domar för olaga tvång**
- **9 domar för våldtäkt**
- **9 domar för människorov**
- **51 domar för brott mot vapenlagen**

⁵⁵ Se bland annat Rigspolitichef: 1996

⁵⁶ Criminal Intelligence Service Canada: 1997

⁵⁷ Stephenson R: 1988

⁵⁸ Rocker-udvalget: 1992 och Det tvaerfaglige rocker-udvalg: 1993

5. Ett tredje perspektiv – mc-gängen i Sverige

Inte brottsorganisationer

I material⁵⁹ hos Rikskriminalpolisen i Sverige, framstår *inte* mc-gängen som brottsorganisationer av klassiskt snitt. Organiserad brottslighet sägs dock förekomma. Det kan till exempel handla om att grupper av medlemmar – ibland tillsammans med personer utanför gängen – ägnar sig åt illegal verksamhet. Men den grupp som ägnar sig åt organiserad brottslighet är i sådana fall inte liktydigt med mc-gänget. Stundtals är dock hela mc-gänget med och planerar den brottsliga gärningen, som vid till exempel ett angrepp mot ett annat mc-gäng under ett ”mc-krig”. Inte heller detta gör nödvändigtvis gruppen till en brottsorganisation eftersom det är tveksamt om de våldsamma konflikterna kan förstås som ett uttryck för sökandet efter profit (KUT finner den subkulturella tolkningen rimligare). Det är också viktigt att slå fast att vissa medlemmar, även om de är få, aldrig har dömts i domstol och heller inte är misstänkta för något brott.

Detta innebär dock inte att mc-gängen inte skulle utgöra ett allvarligt problem för samhället. Det handlar med andra ord inte om svensk blåögdhet. Problemet finns där, men är sannolikt av annan art än vad som ofta beskrivs av andra länders myndigheter.

Synen på den mc-relaterade brottsligheten (utom våld och hot)

I det här kapitlet behandlas endast brottslighet som inte är vad KUT kallar konfliktrelaterad (det vill säga mc-kriget). Inte heller mc-gängens hot (upplevt eller verkligt) mot vittnen eller personer i myndighetsutövning behandlas. Båda formerna av brottslighet behandlas i nästa kapitel, där mc-gängen beskrivs som systemhotande.

KUT:s antagande att mc-gängen inte är brottsorganisationer utgår från följande: Det finns ingenting som tyder på att profiten av den brottslighet som medlemmar begår tillfaller gruppen. I stället tycks denna delas mellan medlemmen och övriga som eventuellt har deltagit. Av övriga kan en del vara medlemmar av gänget, andra inte.

”...är det generella intrycket att det är kottier inom klubbarna som begår kriminalitet i egen regi och då ofta tillsammans med andra kriminella utanför den egentliga Outlaw MC-miljön”.

---

⁵⁹ Kapitlet grundar sig på såväl muntligt som skriftligt material hos rikskriminalen. Källor kan inte uppges på grund av sekretesskäl. Även om kapitlet grundar sig på material från rikskriminalen är det författarens analys av detta material som presenteras här.

Med andra ord den grupp som bedriver brottslighet, i mer eller mindre organiserad form, är oftast inte densamma som det aktuella mc-gänget. Den signifikanta gruppen är i detta sammanhang de medlemmar och övriga som begår de brottsliga gärningarna.

Franchise-kriminalitet

För den enskilde kriminella medlemmen har dock medlemskapet i organisationen vissa fördelar. Västens symbolvärde och lojaliteten inom gruppen används som medel i kontakter med andra kriminella och med rättsväsendet. I den undre världen "vet" man att det är förknippat med vissa risker att bete sig på ett icke önskvärdt sätt mot en medlem i ett mc-gäng. Hela klubben kan hämnas en kamrat. I kontakten med rättsväsendet minskar risken för lagföring på grund av människors rädsla och för att medlemmarna inte tjallar på en kamrat – även om de ofta har kunskap om medlemmens brottsliga aktiviteter.

I det europeiska samarbetet "operation monitor" (som på danskt initiativ kartlägger brottsliga mc-gäng i Europa) talar man ibland om franchise-kriminalitet för att spegla detta förhållande. Den person som begår brott använder sig av västens symbolvärde och lojalitetsbanden inom gänget, i sin illegala verksamhet.

Individuell brottslighet och mer organiserad brottslighet

Med detta perspektiv blir det möjligt och är relevant att diskutera individuella medlemmars brottslighet. Enligt rikskriminalen spänner brottsligheten inom ett stort spektrum; från avancerad ekonomisk brottslighet till stölder (av till exempel lastpallar). Arten av brottslighet återspeglar sig ofta i individens ekonomiska situation. Ett fåtal medlemmar har det mycket gott ställt, andra lever under knappa ekonomiska förhållanden. I de stora mc-gängen, Bandidos och Hells Angels, har ungefär hälften någon gång dömts till fängelse, och 75 procent är straffade (se tabell 2 för en mer utförlig statistik).

Den brottslighet som bedrivs under mer organiserade former, och där vissa medlemmar är medgärningsmän, hänför sig bland annat till narkotikahandling, inkassoverksamhet i gråzonen, illegal vapenhantering, smuggling av cigaretter och sprit samt beskyddarverksamhet. Möjligen med undantag för inkassoverksamheten i södra Sverige, bedöms dock inte dessa "kottier" ha nått någon dominerande ställning på någon av dessa marknader. Enligt Rikskriminalen finns det andra grupper vars brottslighet i detta sammanhang måste bedömas som ett större hot med avseende på omfattning.

Offer för myten om sig själva?

Hur situationen kommer att se ut i framtiden kan ingen säga med säkerhet. Det finns uppgifter i materialet som tyder på att brottsligheten relaterad till mc-gängen riskerar att utvecklas till en mer renodlad organiserad brottslighet i framtiden. Utöver KUT:s misstankar om pågående och planerad brottslighet relaterad till olika mc-gäng, får myndigheten en hel del tips. Påtagligt ofta är

dock dessa tips, enligt KUT, osäkra. Mot bakgrund av den korta historik om Hells Angels, som gavs i ett tidigare kapitel, blir den förklaring som Rikskriminalen ger såväl intressant som problematisk.

”Det verkar framför allt på HA-sidan finnas en tendens att försöka leva upp till en mafioso-bild gentemot andra i Outlaw MC-miljön eller kriminella i övrigt, som man egentligen saknar täckning för.”

I klartext betyder det att Hells Angels i Sverige delvis tycks vara ett offer för mytbilden om sig själva. De vill vara mer sofistikerade och mer ”organiserat kriminella” än de faktiskt är. I någon mån tycks de alltså sträva efter att bli den grupp som de flesta anser att de redan är. Processen känns igen i relation till Hells Angels i USA, under sent 1960- och tidigt 70-tal.

Mc-gängen som systemhotande (våld och hot)

Den brottslighet som vissa mc-medlemmar bedriver ska – även om den inte är organiserad på det sätt som vanligen avses och även om den till sin omfattning ligger efter andra grupper (inte underskattas. Denna illegala verksamhet är ett samhälleligt problem, både med avseende på att flera av brotten är grova och med avseende på omfattningen.

Ett ännu allvarigare problem är dock det som ibland betecknas som mc-gängens systemhotande karaktär (hot mot rättsväsendet). Människors rädsla för mc-gängen leder till att rättsväsendet inte fungerar på det sätt det ska i förhållande till grupperna. Dels försvåras lagföringen av medlemmar på grund av att målsägare och vittnen inte vågar medverka. Dels finns det indikationer på att personal vid olika myndigheter inte vågar ingripa mot mc-gängens medlemmar och meddela om de gör något som strider mot vissa regler eller lagar.

Ett exempel på den sistnämnda situationen kan vara när personal på kommunernas plan- och byggförvaltningar drar sig för att hantera vissa frågor, till exempel vad gäller klubbhus som strider mot rådande byggnormer. Enligt KUT finns det tecken på att mc-gängen ibland särbehandlas i dylika fall. Man har också uppgifter om att kriminalvården placerar medlemmar ur mc-gäng på samma anstalt, trots att det strider mot myndighetens egen policy. Även det kan vara ett uttryck för att individuella handläggare är rädda för konfrontation med medlemmarna.

Större problem än befogat?

Denna oro hos människor måste, enligt KUT, tas på allvar. Inom mc-miljön finns det en benägenhet att hota vittnen och målsägare, och i några fall har dessa hot realiserats i en faktisk hämnd. Samtidigt menar myndigheten att rädslan tycks vara större än befogat. Faktiska hot och faktiskt utförda hämndaktioner, motiverar inte den upplevda omfattningen av de problem som rättsväsendet kan möta i samband med mc-gängen.

Det innebär att mc-gängens systemhotande karaktär har två delar. För det första använder medlemmarna hot och ibland utför de också hämndaktioner. För det andra finns en rädsla som endast delvis är berättigad. Enligt KUT får såväl polis som medier ta på sig en del av skulden för denna omotiverat stora rädsla. De har båda dramatiserat gängen och på så sätt medverkat till att spä på rädslan. Möjligen lever mc-gängen i större utsträckning upp till denna dramatisering i dag, än tidigare.

På så sätt har medier och polis också förstärkt mc-gängens systemhotande karaktär. Och som en konsekvens av det ökar lockelsen för människor med en kriminell bakgrund att söka sig till och uppgå i gängen. Genom dramatiseringen har västens symbolvärde (för den som på ”franchise”-basis önskar begå kriminalitet ökat – för den kriminelle erbjuder mc-gänget med andra ord ett bättre skydd mot lagföring än vad som annars skulle ha varit fallet. Sammanfattningsvis beskriver Rikskriminalen situationen på följande sätt:

Det kvalitativt sett allvarligaste i den kriminalitet som begås i Outlaw MC-miljön torde vara att gärningsmännen utnyttjar själva kulturen till att försvåra lagföring; dels förväntas man tåga solidariskt gentemot myndigheter och dels använder man symbolvärdet i västarna för att påverka indrivningsoffer, vittnen, målsägare och i flera fall också journalister.

De våldsamma konflikterna

De våldsamma konflikterna mellan mc-gängen ter sig än allvarigare ur samma aspekt. Utöver att människor, från såväl allmänhet som från klubbar, dödas och skadas – vilket är ytterst allvarligt i sig – är mc-krigen också ett uttryck för den totala frånvaron av respekt för samhällets rättssystem. När klubben med våld hämnas en upplevd oförrätt, tar man lagen i egna händer.

Om dramatiseringen av mc-gängen tidigare sas ha bidragit till den systemhotande karaktären hos dessa grupper, är den våldsamma konflikten mellan Bandidos och Hells Angels själva förutsättningen. Om inte gängen genom denna konflikt så tydligt hade visat allmänhet och myndigheter att de är beredda att använda mycket grovt våld, hade rädslan inte varit lika stor. Under den våldsamma konflikten byggde mc-gängen i någon mån upp ett kapital av fruktan. Detta kapital kan de i dag använda för att otillbörligt försöka påverka vittnen och myndigheter, och, i de fall medlemmen begår brott, den ”undre världen”. En intressant aspekt i materialet är att mc-krigen inte först och främst framstår som konflikter om narkotikamarknader. I stället läggs relativt stor vikt vid att klubbarna genom konflikterna försöker erhålla status och undvika skam. Ett perspektiv som sålunda närmar sig det subkulturella.

Medlemmarnas brottslighet i brottsregistret

Det subkulturella perspektivet ter sig rimligt i relation till ett utdrag från det person- och brottsbelastningsregistret (PBR) över samtliga 100 medlemmar i Hells Angels och Bandidos i Sverige⁶⁰.

Tabell 2. Antalet åtalspunkter som lett till fällande domar och strafförelägganden (samtliga domar och strafförelägganden som varje individ erhållit från och med straffmyndighetsåldern ingår). Spalten till höger avser brott för vilka det föreligger skäliga misstankar. Utdrag ur Person- och belastningsregistret (PBR) i december 1998 över de 100 medlemmarna i Hells Angels och Bandidos.

TYP AV BROTT	Åtalspunkter	Skäliga misstankar
	Antal	Antal
Trafikbrott och tillgrepp av fordon		
Trafikbrott (fortkörning, olovlig körning, rattfylleri, m.m.)	176	3
Tillgrepp av fortskaffningsmedel (inkl. försök)	35	0
Våldsbrott och hot		
Grov misshandel och misshandel (även medhjälp och försök)	83	4
Våld och motstånd och hot, våld, förgripelse mot tjänsteman	35	7
Olaga tvång, olaga hot och olaga frihetsberövande	32	14
Ofredande och hemfridsbrott	8	4
Människorov	6	0
Övergrep i rättssak (även medhjälp) och mened	6	1
Dråp	1	0
Mordbrand	1	0
Mord eller dråp och misshandel med dödlig utgång	0	4
Mord- och dråpförsök	0	1
Egendomsbrott, häleri och rån		
Grov stöld och stöld (även försök, medhjälp och förberedelse)	93	7
Grovt häleri och häleri	24	7
Grovt rån och rån (även försök och förberedelse)	11	0
Snatteri	10	0
Vapenbrott och explosiva varor		
Olaga vapen- och ammunitionsinnehav	61	2
Brott mot knivlagen	19	5
Brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor	6	0
Olovlig införsel av vapen	1	0
Smuggling och droger		
Narkotikabrott (främst innehav/bruk, även grovt narkotikabrott)	29	2
Brott mot varusmuggningslagen (bland annat narkotika), även försök	10	0
Alkoholdryckor: olovlig(t) försäljning och innehav, tillverkning	9	0
Dopingbrott	2	2
Bedrägeri och utpressning		
Grovt bedrägeri och bedrägeri (även medhjälp och försök)	4	4
Utpressning (även försök)	4	10
Förberedelse till bruk av falska sedlar	2	0
Urkundsförfalskning/brott mot checklagen/förskingring	2	2
Skattebrottslagen	0	1
Övrigt (Främst 28 fall av skadegörelse men också två fall av vållande till annans död, varav ett grovt)	86	3
Totalt	756	83

⁶⁰ Registerutdraget gjordes i december 1998

Brottsbelastningen

Av registerutdraget framgår att den totala brottsbelastningen inom de två grupperna är mycket hög. Räknat i strafförelägganden⁶¹ och åtalspunkter (lagförda) uppgår den sammanlagda siffran för de 100 individerna till 756 ärenden⁶². För dessa brott har fängelsestraff på totalt 151 år, fem månader och tio dagar utdelats. Andra påföljder är villkorlig dom, samhällstjänst, skyddstillsyn, dagsböter och strafförelägganden (i vissa fall har åklagaren beslutat om åtalsunderlåtelse, ofta med hänsyn till gärningsmannens ålder)⁶³. Därutöver finns skäligen misstankar om sammanlagt ytterligare 83 begångna brott utförda av individer i de två gängen.

Det står också klart att denna totalt sett tunga brottsbelastning uppvisar stor variation på individnivå. 25 individer är inte straffade, men nio av dem är skäligen misstänkta för brott. Av de 75 individer som är straffade har 22 högst ett par ärenden på sig (i några fall rör det sig om ett strafföreläggande för fortkörning). De 20 tyngst belastade individerna svarar för 505 av den totala mängden på 756 strafförelägganden och åtalspunkter. Även vad avser fängelsestraffen svarar de tyngst belastade individerna för en stor del av den sammanlagda utdömda fängelsetiden. De 20 individer som har dömts till längst fängelsestraff svarar för knappt 111 år av den totala fängelsetiden på drygt 151 år.

Arten av brottslighet

En analys av vilka brottstyper de 756 strafföreläggandena och åtalspunkterna avser, stödjer inte heller teorin om att mc-gäng utgör brottsorganisationer av klassiskt snitt. Brott, som anses typiska för den organiserade brottsligheten (till exempel utpressning, grova narkotikabrott, bedrägerier) förekommer, men inte i så stor omfattning. Det rör sig om ett begränsat antal fall. Bland annat avser fyra fall bedrägeri, lika många utpressning och nio fall olika former av olovlig alkoholhantering. Antalet fall av narkotikabrott skulle kunna ses som ett stöd för teorin. Antalet är stort – 29 fall –, men endast två fall avser grovt narkotikabrott, varav ett avser stämpling till grovt narkotikabrott.

Undantaget olika former av våldsbrott och hot består materialet till stora delar i stället av brottslighet som snarare kan förstås som ett utslag av hedonism eller mer ”ordinär” brottslighet. Absolut flest strafförelägganden och åtalspunkter avser olika former av trafikbrott, som till exempel rattfylleri, fortkörning och olovlig körning (176 fall). Ofta har dessa brott begåtts i kombination med till

---

⁶¹ Strafförelägganden utdelas av åklagaren. Ärendet har sålunda inte avgjorts i domstol.

⁶² Siffran (756) avser strafföreläggande utdelade till individerna och de åtalspunkter på vilka individerna är fälda. Ett strafföreläggande kan avse flera brott, detsamma gäller åtalspunkter.

⁶³ Ur materialet är det omöjligt att avgöra i vilken mån individen begått de brott som han straffats för under tiden för sitt medlemskap i mc-gänget. Det är troligt att en del (okänt hur stor) av brotten har begåtts innan individen blev medlem. Det faktum att åtalsunderlåtelse på grund av ålder förekommer relativt flitigt, är möjligen ett tecken på att den del av brotten som har begåtts innan individen blev medlem kan vara större.

grepp av fortskaffningsmedel (35 fall). Stölder är en annan stor kategori brott. Totalt 83 fall avser stölder (därtill finns åtta fall av grov stöld och två av förberedelse till grov stöld). Som tidigare noterats tycks också de flesta ärenden, som avser narkotikabrott, vara ett utslag av samma sorts brottslighet.

Efter trafikbrott och stölder är olika allvarliga fall av misshandel det oftast förekommande brottet i materialet (med totalt 83 fall). 35 fall avser våldsamt motstånd och hot eller våld mot tjänsteman; 32 fall avser olaga tvång, olaga hot och olaga frihetsberövande; 20 fall avser ofredande, hemfridsbrott, människorov, övergrepp i rättsak och mened. Sammantaget utgör dessa fall förmodligen en del av den verklighet som enligt KUT ger mc-gängen en systemhotande karaktär.

Våldsbenägenhet och systemhot allvarligast

I vilken mån denna statistik över brottsliga gärningar avspeglar fördelningen av den faktiska brottsligheten som kan relateras till de två mc-gängen, är naturligtvis osäkert. Det är möjligt att begångna, inte lagförda, brott i större utsträckning kan hänföras till den brottslighet som brukar anses vara typisk för brottsorganisationer. En indikation på att så kan vara fallet utgör det faktum att brottet utpressning enbart finns i statistiken i fyra fall, medan det finns skäligena misstankar om ytterligare tio fall av utpressning. Tillsammans med mord/dråp⁶⁴ utgör detta det enda brott där misstankarna är fler än antalet fällande domar. Möjligen beror det på att detta brott, tillsammans med övriga brott som brukar förknippas med organiserad brottslighet, är speciellt svåra att lagföra (i fallet utpressning bland annat på grund av att offret ofta själv har något att dölja).

Även om hänsyn tas till de brott för vilka det finns skäligena misstankar, ger det sammantagna utdraget ur PBR-registret inga belägg för att mc-gängen i sin helhet kan likställas med traditionella brottsorganisationer. Den för brottsorganisationer typiska brottsligheten tycks förekomma, samtidigt verkar den inte vara så frekvent att den skulle kunna involvera något större antal av gängens medlemmar. Materialet tycks i stället stödja KUT:s slutsats att, för samhällets vidkommande, är våldsbenägenheten tillsammans med systemhotet det mest problematiska inslaget i det fenomen som mc-gängen utgör.

---

⁶⁴ Jämför med antalet domar avseende dödligt våld mot medlemmar i danska Hells Angels

6. Motstrategier

Ett svårhanterligt problem

År 1965 då Hells Angels, och liknande klubbar, för första gången identifierades som ett allvarligt kriminellt problem i USA, satte samhället in förhållandevis massiva åtgärder. Trots att samhället, framför allt det amerikanska, därefter har fortsatt att tillämpa gamla och nya strategier för att komma till rätta med problemet, har det snarare förvärrats än minskat – i alla fall enligt olika myndigheter. Ingen vet dock hur verkligheten hade sett ut i dag, om inte dessa massiva åtgärder för att bekämpa brottsligheten inom mc-gängen hade satts in. Kanske hade situationen varit betydligt värre?

En del anser att ett förvärrat problem är den rimliga utgången av ett ökat intresse för grupperna från rättsväsendets sida. En intensiv polisär övervakning leder till att banden inom gruppen stärks genom medlemmarnas identifikation av en gemensam fiende. På så sätt ökar den individuella medlemmens upplevda främlingskap i det omgivande samhället.

När samhället uppmärksammar en faktisk brottslighet inom grupperna finns det i så fall risk för att starka reaktioner (i form av olika åtgärder) från samhällets sida kan påverka kriminaliteten hos mc-gängen i negativ riktning. Om antagandet är korrekt, och om bilden av den mc-relaterade brottsligheten så som den framträder i KUT:s material, avspeglar ett faktiskt förhållande, skulle det vara vissa faror förknippade med massiva reaktioner riktade mot mc-gängen. Under förutsättning att mc-gängen inte är brottsorganisationer av klassiskt snitt är det möjligt att ”fel” reaktioner, tillsammans med andra processer, i längden kan förändra brottsligheten från franchise-brottslighet till en mer utpräglad organiserad brottslighet. Samtidigt är problemet av sådan art att det är svårt för ett rättssamhälle att inte reagera kraftigt.

Frågan om rättsäkerheten måste hållas aktuell när man diskuterar möjliga motstrategier. Under förutsättning att Rikskriminalens bild av den mc-relaterade brottsligheten är korrekt, ska motstrategierna inte först och främst diskuteras i förhållande till mc-gängen utan i stället rikta sig mot de olika ”kottier” som bedriver den illegala verksamheten.

Det är också möjligt att motstrategier, som fokuserar mc-gängen, blir ineffektiva. Om gruppen som bedriver organiserad brottslighet inte är liktydig med mc-gänget, kan (vissa typer av) massiva åtgärder mot mc-gänget bli något av ett slag i luften. Om åtgärderna i stället riktar sig mot den grupp som faktiskt bedriver den brottsliga verksamheten, ökar möjligheterna för att de ska lyckas.

De risker som kan vara förbundna med massiva åtgärder mot mc-gängen bör hållas i minnet när framställningen nu ska ta fasta på de motstrategier som brukar diskuteras i den internationella litteraturen i förhållande till mc-gängen. Med mycket få undantag är de motstrategier som över huvud taget nämns utformade för att möta det hot som brottsorganisationer utgör. (I ett svenskt perspektiv beskrivs mc-gängen som sagt inte på detta sätt.) Trots det ska dessa motstrategier

behandlas här. Någon lärdom kan säkert dras, om inte annat kan kanske strategierna vara effektiva instrument mot de grupper (med anknytning till mc-gäng) som faktiskt bedriver organiserad kriminalitet.

Polisiära strategier

I grunden finns två möjliga motstrategier för polisen. Den ena är den reaktiva, då polisen tar emot anmälningar och reagerar på dessa. Denna strategi är antagligen mindre effektiv mot mc-gängen om dessa förstås som brottsorganisationer. Benägenheten att anmäla och vittna vid brott, som har begåtts av mc-gäng, är av olika skäl låg (se kapitel 2). Den andra är den proaktiva som brukar framhållas som den enda framkomliga vägen. Här söker polisen aktivt efter indikatorer på brott och ingriper på eget initiativ. Med andra ord är spanings- och underrättelseverksamhet viktiga inslag i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Fyra för polisen viktiga medel för att den proaktiva strategin ska bli effektiv, brukar framhållas:

1. Teknisk avlyssning

Bristen på personer som är villiga att vittna (på grund av att de är ”medverkande offer” eller har skrämts till tystnad) gör att annat bevismaterial måste fram. Telefonavlyssning och teknisk avlyssning kan resultera i ett dylikt bevismaterial (i form av bandupptagningar). I USA har man fått flera fällande domar tack vare teknisk avlyssning. Störst har framgångarna varit i förhållande till den traditionella maffian, men metoden har även visat sig verksam i relation till mc-gäng⁶⁵. Från Danmark rapporteras att avlyssning av mobiltelefoner varit ett avgörande inslag i flera av de fällande domarna efter mc-kriget. I Sverige har polisen i dag möjlighet till telefonavlyssning vid misstanke om vissa brott (minimistrafte ska vara två års fängelse). Enligt ett utredningsförslag bör även hemlig teknisk avlyssning, så kallad buggning, tillåtas vid misstanke om vissa grövre brott.⁶⁶ Förslaget bereds för närvarande av justitiedepartementet.⁶⁷

2. Informatörer

Har använts flitigare av rättsväsendet vid organiserad brottslighet än vid traditionell brottslighet. Rättsväsendet skaffar sig ”tjallare” som berättar om den illegala verksamhet han eller hon känner till. Ofta är informatören kvar inom organisationen och samlar bevismaterial fram till det ögonblick då myndigheterna bestämmer sig för att slå till. I USA används denna metod flitigt. Detta torde bero på att den amerikanska lagstiftningen ger åklagaren möjlighet att bevilja en

---

⁶⁵ Shieber B: 1982

⁶⁶ SOU 1998:46

⁶⁷ Freivalds L: 1998

misstänkt olika former av immunitet om man samarbetar i utredningen⁶⁸, något som inte är möjligt i Sverige. Inte heller i Danmark finns ett sådant lagutrymme. Det förekommer dock uppgifter om att landets polis trots det släpper utredningar mot en misstänkt person om denne går med på att berätta vad han eller hon vet om mc-gängens kriminella verksamhet. I teorin skulle ett likartat förhållande kunna råda i Sverige, några uppgifter som pekar i den riktningen finns dock inte. I förhållande till den mc-relaterade kriminaliteten brukar internationellt sett också insatsstyrkor lyftas fram som en viktig polisiär strategi. I Sverige nämns även intensifierad övervakning i detta sammanhang.

3. *Insatsstyrkor*

Den viktigaste mer polisiära arbetsmetoden i förhållande till mc-brottslighet brukar i USA och Kanada gå under benämningen "Task Forces" (här översatt till insatsstyrka). I en insatsstyrka samarbetar polispersonal från olika avdelningar intensivt under en tidsbegränsad period för att uppnå ett uppsatt mål (till exempel att stoppa bordellverksamheten i ett visst område. Om denna verksamhet är knuten till ett mc-gäng granskas gruppen ur alla möjliga aspekter för att man ska få verksamheten att upphöra. Personal från sedlighetsroteln, ordningspolisen, polis med ekonomisk brottslighet som specialitet och så vidare, samarbetar för att kunna koppla så många brott som möjligt till gruppen.

Ibland kan också personal från kommunen ingå (för att till exempel kontrollera i vilken mån klubbhuset har erforderliga bygglov). En mycket viktig samarbetspartner är skattemyndigheten. Genom att studera levnadsstandard i förhållande till deklarerade inkomster kan skattemyndigheterna komma eventuella illegala inkomster på spåren, vilket kan resultera i fällande domar för skattebrott. I USA har skattelagstiftningen varit ett mycket användbart vapen mot den organiserade brottsligheten. 60 procent av alla fällande domar mot ledare av gäng, som ägnar sig åt organiserad brottslighet i landet, avsåg under åren 1960-1965 brott mot skattelagstiftningen⁶⁹. Och i åtminstone Kanada har medlemmar i mc-gäng blivit dömda som ett resultat av arbetsmetoden.

I Sverige förekommer insatsstyrkor i samband med mc-relaterad brottslighet. Resultaten är dock inte entydiga. Det finns exempel på goda erfarenheter från Göteborg och Helsingborg, men ofta har utfallet inte blivit det önskade bland annat för att insatsstyrkorna inte i tillräcklig grad har fokuserat på uppgiften. Internationellt sett består en insatsstyrka av personal som frikopplas från andra uppgifter. De arbetar under en bestämd period enbart med det aktuella fallet och har ett bestämt mål i sikte (till exempel gripanden). I Sverige är det dock vanligast att stora delar av insatsstyrkan ska hantera andra uppgifter samtidigt, vilket enligt KUT har visat sig svårt. Samtidigt tycks de i lägre grad arbeta mot ett bestämt mål under en begränsad period.

---

⁶⁸ För en diskussion om värdet av denna immunitet, se bland annat Task Force on Organized Crime: 1967 och Rhodes: 1984

⁶⁹ Rhodes R: 1984

4) Intensifierad övervakning

En arbetsmetod som liknar insatsstyrkans i så motto att åtgärden koncentreras mot en speciell grupp, är intensifierad övervakning (kallas ibland ”störning”). Genom ständiga kontroller av mc-gängens medlemmar ska brottslighet försvåras. I Sverige har strategin varit effektiv i förhållande till mc-klubben Brödraskapet MC, som efter en period av intensifierad övervakning upplöstes (ungefär samtidigt mördades dock mc-gängets president, se kapitel 5). I förhållande till klubbar som Hells Angels och Bandidos har den inte varit effektiv. Enligt personal på KUT beroende på att medlemmarna i Brödraskapet enbart knöts till varandra genom brottslighet. När verksamheten stördes upplöstes gruppen. I Bandidos och Hells Angels finns en rad andra förhållanden som binder medlemmarna till varandra (i enlighet med det subkulturella perspektivet). Eventuellt har den intensifierade övervakningen för medlemmarna tjänat som en ”gemensam fiende” och ytterligare stärkt banden inom gruppen.

Juridiska strategier

En diskussion om polisiära arbetsmetoder kan naturligtvis inte frikopplas från de juridiska ramar inom vilka polisens verksamhet pågår. Olika länders polismyndigheter har olika möjligheter att tillämpa de arbetsmetoder som brukar diskuteras i litteraturen om organiserad brottslighet. I USA har man till exempel större möjlighet att använda såväl informatörer som teknisk avlyssning, än vad som är fallet i Sverige. Tendensen är dock att Sverige närmar sig den amerikanska lagstiftningen vad avser teknisk avlyssning. Under det senaste halvåret har dessutom den svenska lagstiftningen vad avser husrannsakan (och inkassoverksamhet, se nedan) ändrats i syfte att öka polisens möjligheter att ingripa mot mc-gäng. Sedan den 1 april 1999 är det lättare för polisen att göra husrannsakan i lokaler som används av personer som kan antas ägna sig åt brottslig verksamhet (till exempel klubbhus).

Utöver att ge polisen ökade befogenheter kan den lagstiftande församlingen också omdefiniera vissa aktiviteter så att de blir brottsliga och/eller förändra påföljden för redan existerande brott så att straffen blir mer kännbara. I litteraturen om organiserad brottslighet brukar två exempel på lagar nämnas, som har visat sig vara effektiva i kampen mot organiserad kriminalitet.

Rico

Lagen *Racketeer Influenced and Corrupt Organization Act*⁷⁰, *RICO*, antogs i USA 1970. Rico utformades för att vara det amerikanska rättsväsendets instrument i kampen mot den organiserade brottslighetens tendens att infiltrera legala verksamheter. Lagen gör det därför olagligt att investera en förmögenhet, som har

---

⁷⁰ För en utförlig beskrivning (och kritik) se Tarlow B.: 1980

erhållits via en organisation som domstolen finner vara brottslig, i en legal verksamhet. Förmögenhet som har erhållits från en dylik organisation, all egendom som kan relateras till den, och alla intressen i någon typ av därtill knuten verksamhet, kan beslagtgas vid fällande dom. Detta oavsett om det beslagtagna hör till en legal verksamhet i den kriminella organisationens regi.

Även om lagen har kritiserats på en rad punkter (bland annat för att vara för långsam, för vag och för bred) beskrivs den i litteraturen ofta som det viktigaste instrumentet det amerikanska rättsväsendet har i sin kamp mot den organiserade brottsligheten. Bossarna i de fem familjerna ("the five families", maffian) i New York har bland annat åtalats och dömts med hjälp av Rico.

I förhållande till mc-gäng är erfarenheterna blandade. I den största och mest dramatiska rättegång som hållits mot Hells Angels i USA frikände domstolen det 30-tal åtalade på så gott som samtliga punkter. Vilket ledde till en viss kritik för resursslöseri eftersom rättegången avslutades åtta månader efter det att den påbörjats, i maj 1980. Under senare år har lagen dock visat sig mer effektiv i förhållande till mc-gäng. Flera avdelningar ur olika klubbar har dömts i södra USA och vissa anser att gängens medlemmar fruktar Rico mer än något annat.

Tyska föreningslagen

En omtalad rättegång mot en avdelning av Hells Angels hölls i Hamburg 1983⁷¹. Åklagarna menade att klubbens verksamhet stred mot den tyska föreningslagen, som gör det möjligt att upplösa en förening om dess aktiviteter strider mot strafflagen. Åklagarens yrkande vann bifall och i ett domslut (21 oktober 1983) upplöstes stadens avdelning av Hells Angels, dessutom konfiskerades avdelningens tillgångar. Förbudet mot föreningen visade sig tydligast i det att medlemmarna efter domen inte tilläts bära mc-klubbens symboler. I vidare förhandlingar den 13 maj 1986 mot enskilda medlemmar i gänget dömdes dessa till böter eller fängelse för olika typer av brott bland annat utpressning, illegal vapenhantering och koppleri.

Efter rättegången splittrades avdelningen. Hälften av medlemmarna anslöt sig till en av Hells Angels avdelningar norr om Hamburg. Den andra hälften blev kvar i Hamburg där de i dag enligt utsago "fortsatt ägnar sig åt kriminalitet"⁷², men utan att bära Hells Angels symboler.

Något om inkassoverksamhet

För att bekämpa den mc-relaterade brottsligheten har Sveriges riksdag beslutat att från och med den 1 april 1999, kräver i princip all inkassoverksamhet tillstånd. Tidigare var det tillåtet att bedriva tillfällig och begränsad inkassoverksamhet utan tillstånd. Förhoppningen är att den ändrade lagstiftningen ska leda till att det blir lättare att få dem som bedriver inkassoverksamhet i gråzonen (ibland med hot och våld som medel) lagförda.

---

⁷¹ Framställningen grundar sig på Rigspolitichefen: Hamburgs Erfaringer (årtal saknas)

⁷² Rigspolitichef: notat vedrorande delstaten Hamburgs erfaringer med att forbyde foreningen "Hells Angels" (årtal saknas)

Vitnesskydd

För att komma förbi konsekvenserna av att många människor är rädda för att vittna mot medlemmar av kriminella organisationer, inrättades ett program för vittnesskydd i USA under 1970-talet. Programmet, som går ut på att ge vittnet en helt ny identitet, tycks ha varit mycket framgångsrikt. Av de rättegångar där vittnen som ingår i programmet har deltagit, har det blivit fällande domar mot den tilltalade i 89 procent av fallen⁷³. Kritik har dock framförts, bland annat på grund av att 95 procent av dem som ingått i programmet har en kriminell bakgrund⁷⁴. Den nya identiteten sägs vara ett sätt att fortsätta den kriminella karriären utan att lida av tidigare domar. I Sverige har en nyligen presenterad utredning föreslagit att det ska utgå ersättning till vittnen som tvingas byta identitet på grund av hot⁷⁵.

Andra strategier och åtgärder mot franchise-brottslighet

Samtliga åtgärder som har diskuterats eller snarlika åtgärder, förekommer i litteraturen om organiserad brottslighet. Flera av dem används eller har använts i rättsväsendets kamp mot mc-gäng. De torde också kunna vara användbara i förhållande till de svenska mc-gängens brottslighet, så som den beskrivs av Rikskriminalpolisens underrättelsetjänst (se kapitel 4).

Möjligheterna till framgång ökar dock om man vet exakt vad åtgärderna i så fall används mot. Enligt Rikskriminalen ska man inte först och främst se den brottslighet som kan relateras till svenska mc-gäng, som ett resultat av kriminella organisationers verksamhet. Ofta kan brottsligheten i stället hänföras till en eller flera medlemmar i ett mc-gäng som tillsammans med personer utanför gruppen, begår de brottsliga gärningarna.

Samtidigt finns organiserad brottslighet som kan *relateras* till mc-gängen, och detta av en omfattning och karaktär som torde motivera användningen av flera av de åtgärder som har diskuterats. De bör dock användas och diskuteras i förhållande till de grupper som faktiskt begår de brottsliga gärningarna. Dels beroende på att åtgärdernas effektivitet i så fall bör öka, dels på grund av den risk som är förknippad med ett oförtjänt negativt intresse och dels i förhållande till frågor som rättssäkerhet och personlig integritet

Åtgärderna uppvisar, som tidigare påpekats, en specifik brist: De är först och främst utformade för att försvåra bedrivandet av organiserad brottslighet. De är alltså inte utformade för att hantera ett mer *systemhotande* problem. Detta problem består i allt väsentligt av tre delar; faktisk våldsbenägenhet i gängen, faktisk användning av hot och större rädsla hos myndighetspersoner och allmänhet än vad som kanske är motiverat. Här presenteras i korthet tre projekt som i någon mån har fokuserat dessa problem.

---

⁷³ Safir: 1989

⁷⁴ U.S. General Accounting Office: 1984

⁷⁵ SOU: 1998: 40

- 1. I Helsingborg samordnas en rad resurser för att bekämpa den organiserade brottsligheten. Trots att projektet tar fasta på organiserad brottslighet, diskuteras en åtgärd som mycket väl kan visa sig effektiv i förhållande till den systemhotande karaktären. Enligt planerna ska personer, som i sin myndighetsutövning kommer i kontakt med gängen, stödjas på olika sätt (till exempel inom den kommunala förvaltningen). Dels genom att polis följer med, dels genom att en och samma handläggare inte ska behöva göra upprepade inspektioner.*
- 2. I Danmark genomfördes under åren 1995 och 1996 en kartläggning av illegala vapen. Även om projektet inte kan beskrivas som en åtgärd för att komma till rätta med det systemhot som mc-gängen utgör, resoneras det dock om en möjlig åtgärd i samband med att det kan föreligga risk för att ett mc-krig blossar upp. Tanken är att polisen i en dylik situation ska koncentrera en del resurser på att hitta och beslagta vapen. Utan vapen, eller med färre vapen, kan konflikten möjligen bli mindre våldsam.*
- 3. I Randers kommun i Danmark prövade man i mitten av 1980-talet att anlita en så kallad rockerkonsulent.⁷⁶ Denne arbetade mycket nära de mc-gäng som fanns i kommunen och lyckades upprätta en förtroendefull relation till desamma. Resultaten tyder inte på minskad brottslighet hos mc-gängen, men på att åtgärden bidrog till att förhindra vissa upptrappningar av våldet.*

Sammantaget råder dock brist på beskrivningar av åtgärder som syftar till att minska systemhotet. Detta torde bero på att mc-gängen oftast inte diskuteras ur denna aspekt, utan som organisationer som bedriver grupper brottslighet.

I sina ansträngningar att råda bot på en problematisk situation borde samhället därför avsätta ytterligare resurser för att studera problemets art och utarbeta möjliga motstrategier.

---

⁷⁶ Randers Kommune:1987

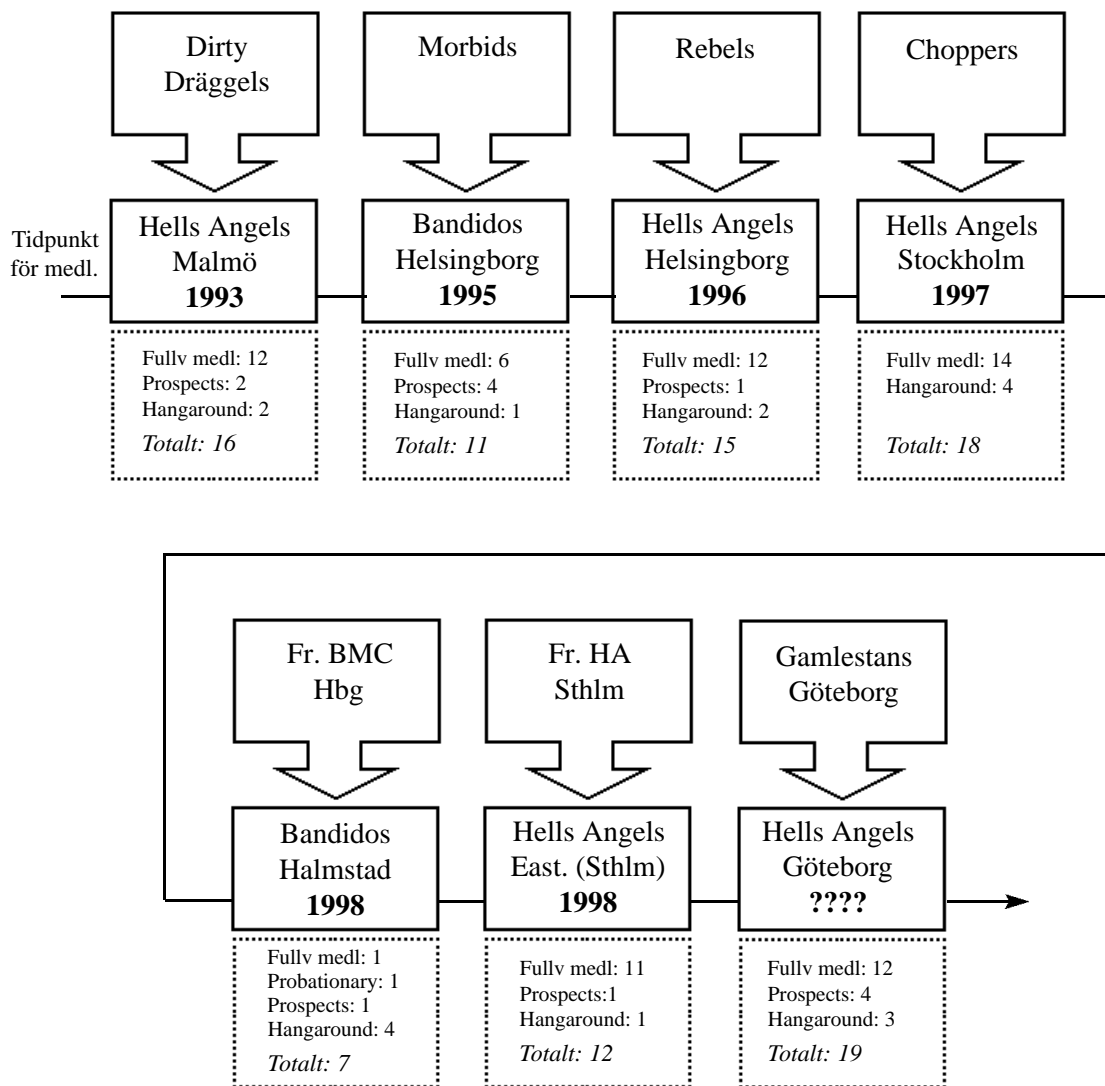
Litteratur

- Abadinsky, H.** (1994). *Organized Crime*, Nelson-Hall, Chicago, Illinois.
- Alian M** (1995). *The rise and fall of motorcycle gangs in Quebec*, Federal Prohibition, June 1995, 59(2): 54-58.
- Bay Joi** (1990): *Bikerkulturens heraldik*, i Peter Dahlén & Margareta Rönnerberg (ed), Spelrum: om lek, stil och flyt i ungdomskulturen, Filmförlaget, Uppsala.
- Bay, Joi** (1997). *Fra ungdomskultur til subkultur – rockere och bikere*, Dansk sociologi, nr 3.
- Bay Joi** (1997b). *Konflikter mellem MC-klubber*, presenterat vid seminariet Born to Be Wild: Om brödraskap vid sidan av lagen, Göteborgs universitet.
- Bay, Joi** (1998). *Definitions of Organized Crime in the European Union – A Criminological Perspective*, Organised Crime & Crime Prevention - what works? Rapport från NSfK:s seminarium i Espoo, Finland.
- California Attorney General** (1965). "Hells Angels Motorcycle Clubs", Attorney General's report of March 15th .
- Camp och Camp** (1985). *Prison gangs: Their extent, nature and impact on prisons*, Washington DC, Department of justice.
- Clowar, R. och Ohlin, L.** (1960). *Delinquency and Opportunity*, Glencoe, IL, The Free Press.
- Columbus, B. Hopper och Moore, J.** (1983). *Hells on Wheels: The Outlaw Motorcycle Gangs*, Journal of American Culture, vol 6, nr 2, 1983:58-64.
- Columbus, B. Hopper och Moore, J.** (1990). *Women in outlaw motorcycle gangs*, Journal of contemporary ethnography, Vol 18, No 4, January 1990:363-387.
- Criminal Intelligence Service Canada** (1997). Annual Report on Organized Crime in Canada, CISC.
- David, J.** (1989). *Outlaw Motorcycle Gangs: A Transnational Problem*, i Smith H (ed), Transnational Crime: Investigative Responses, Office of International Criminal Justice, The University of Illinois at Chicago, Chicago.
- Davis, R.** (1992). *Outlaw Motorcyclists: A problem for Police*, FBI Law Enforcement Bulletin, oktober, 1992:12-16.
- Det tvaerfaglige Rocker-udvalg** (1993). *Rocker-grupper brug af aggressioner mod medarbejdere i Statens kontrol- og sikkerhedsfunktioner*.
- Erlich, I.** (1973). *Participation in Illegal Activities. A Theoretical and Empirical Investigation*, Journal of Political Economy, 81, may-june, 1973:521-565.
- Freivalds, L.** (1998). *Kampen mot mc-brottsligheten*, artikel av justitieministern.
- Hagan, F.** (1983). *The organized crime continuum: A further specification of a new conceptual model*. Criminal Justice Review, 8, 1983:52-57.
- Hirschi, T.** (1969). *Causes of Delinquency*, Berkley, University of California Press.
- Homans, G.C.** (1969). *A life of Synthesis*, i Horowitz Irving L (ed), Sociological Self-Images: A Collective Portrait, California, Sage.
- Howell, J. T.** (1973). *Hard living on Clay Street: Portraits of Blue Collar Families*, New York, Anchor Press.
- Ianni och Ianni** (1976). *A family business: Business and societal organization in the Lupollo family*, i Ianni & Ianni (eds), The crime society: organized crime and corruption in America, New York, Times-Mirror.

- Interpol General Secretariat** (1984). *Motorcycle gangs*, report by the Division II of the Interpol General Secretariat on the meeting held on 10th and 11th May 1984, Interpol General Secretariat.
- Jaldung, P.** (1998). *Gäng bland intagna på kriminalvårdsanstalt*, Specialarbete Polishögskolan, KKV 9.
- Johnson, C., Webster, B. och Connors, E.** (1995). *A National Assessment*, NIJ Research in Brief, GPO, Washington.
- Joint Committee** (1997). *Evaluation of the National Crime Authority*, Official Hansard Report, Adelaide.
- Justitsministeriet** (1991). *Redegörelse vedrorande "rockerkriminalitet"*, Justitsministerier, Danmark.
- Lagergren, L.** (1999). *Svensk motorcykelkultur. Sumposion AB*, Stockholm.
- Lowe, M.** (1989). *Conspiracy of brothers*, Toronto, Seal Books.
- Lupsha, P.** (1986). *Organized crime in the United States*, i Kelly R, *Organized Crime: a global perspective*, Totowa, NJ, Rowman & Littlefield.
- Lyman, M.D.** (1989). *Drug Trafficking by Organized Criminals*, Charles C Thomas, Illinois.
- Lyman, M.D. och Potter G.W** (1997). *Organized Crime*, New Jersey, Prentice Hall.
- Lyng, S. och Bracey, M.L.** (1995). *Squaring the One Percent: Biker style and the selling of Cultural resistance*, i Ferrel & Clinton (eds), *Cultural Criminology*, Northeastern University Press.
- Lyng, S.** (1990). *Edgework: A Social Psychological Analysis of Voluntary Risk Taking*, *American Journal of Sociology*, 95, 1990: 851-886.
- Kenney, D.J. och Finckenaue, J.O.** (1995). *Organized Crime in America*, Wadsworth Publishing Company, Belmont, California.
- Kragh, A** (1997). *Englenes gerninger*, Gyldendal, Köpenhamn.
- Kriminalvården** (1998).: *RSS-rapporten: Orsaker till hot och våld mellan intagna – förslag till åtgärder*, Kriminalvårdsstyrelsen.
- Lavigne, Y.** (1987). *Three Can Keep a Secret If Two are Dead*, New York, Carol.
- Maltz, M.** (1985). *Towards defining organized crime*, i Alexander H & Caiden G (eds), *The politics and economics of organized crime*, Lexington, MA:D.
- Merton, R.** (1957): *Social Theory and social structure*, Glencoe, IL, The Free Press.
- Montgomery, R.** (1976). *The Outlaw Motorcycle Subculture*, *Canadian Journal of Criminology*, vol 18, 1976:332-342.
- National Task Force on Organized Crime** (1976). *Report of the task force on organized crime*, Washington DC, GPO.
- Nou 1997:15. Etterforskningsmetoder for bekjempelse av kriminalitet
- Olesen, L.A.** (1984). *Rockerskjoldet – imellem overlevelse og gangstersyndikat*, *Unge Pedagoger, nr 3*.Pilkington. **H.** (1996). *Farewell to the Tusovka*, i Pilkington H (ed), *Gender, Generation and Identity in Contemporary Russia*, Routledge.
- Preident´s Commission on Organized Crime** (1986). *The Impact: Organized crime today*, Washington DC, GPO.
- Quinn, J.F.** Sex Roles and Hedonism among members of "outlaw" motorcycle clubs, *Deviant Behavior*, vol 8, no 1, 47-63
- Randers Kommune** (1987). *Afsluttande rapport om to års arbejde med rockergrupper i Randers*, Randers Kommune.
- Regeringens proposition** (1997/98). *Ökade möjligheter att ingripa mot vissa mc-klubbar, med mera*, regeringens proposition: 1997/98:181.

- Rigspolitchefen** (årstal saknas). *Notat vedrorande delstaten hamburgs erfaringer med at forbyde foreningen "Hells Angels"*, Rigspolitchefen afdeling A.
- Rigspolitchefen** (årstal saknas). *Våbenprojekt 1.1.95-31.5.96*, Rigspolitchefen, afdeling A, narkotikainformationen.
- Rigspolitchefen** (1997). *Situationsrapport om organiseret kriminalitet i Danmark 1996*, Rigspolitchefen afdeling A.
- Rigspolitchefen** (1998). *Store nordiske rockerkrig – kronologisk oversigt, rockerprojektet*, afdeling A, narkotikainformationen.
- Rocker-udvalget** (1992). *Oversigt over aggressioner mot Politiet samt indsatsen mod den organiserede bandekriminalitet i politikredsene*.
- Royal Canadian Mounted Police GAZETTE** (1994). *Outlaw motorcycle gangs*, vol 56 (3 och 4), 1994 (hela numret).
- Rhodes, R.** (1984). *Organized Crime*, New York, Random House.
- Schelling, T.** (1971). *Organized Crime: A symposium*, Journal of Public Law, 20 (1), 1971:33-165.
- Schelling, T.** (1976). *What is the business of organized crime?*, i Ianni & Ianni (eds), *The crime society: organized crime and corruption in America*, New York, Times-Mirror.
- Schmidt-Nothen, Berthe och Chau** (1985). *Motorcycle gangs*, International Criminal Police Review, 40(390), 1985: 170-179
- Sernhede, O.** (1997). *The Wild Ones – Kamrater bland motorcyklar*, Tvärsnitt, nr 4.
- Sernhede, O.** (1998). *Olja, krom och manlig gemenskap. En antologi om biberkul turen*. Diadalos AB, Stockholm
- Shieber, B.** (1982). *Electronic surveillance, the Mafia, and the individual freedom*, Louisiana Law Review, 42 (4), 1982:1323-1372.
- SOU 1998: 40. *Brottsoffer – Vad har gjorts? Vad bör göras?*
- Stephenson, R.** (1988). *Milperra Bikie Massacre*, Australian Police Journal, vol 41 (4 och 5), 1988:122-152 och 84-105.
- Sutherland, E.H.** (1973). *Edwin H. Sutherland: On analyzing crime*, Karl Schuessler (ed), Chicago, University of Chicago Press.
- Thompson, H.** (1967). *Hells Angels: A Strange and Terrible Saga*, New York, Ballantine.
- U.S. General Accounting Office** (1984). *Witness security program: Prosecutive results and participant arrest data*, Washington DC, GPO.
- U.S. Senate** (1983). *Organized crime in America*, Hearings, Committee on the Judiciary, January 27, February 16, March 2-3, 1983 (del 1, serie J-98-2), Washington DC, GPO.
- U.S. Department of Justice** (1995). *The Supply of Illicit Drugs to the U.S.*, NNICC Report, Washington DC, GPO.
- Smith, D.** (1980). *Paragons, pariahs, and pirates: A spectrumb-based theory of enterprises*. Crime and Delinquency, 26(3), 1980:358-386.
- Tarlow, B.** (1980). *Rico: The new darling of the prosecutor's nursery*, Fordham Law Review, 49, 1980:165-306
- Willis, P.E. (1975)**. *The expressive style of a motor-bike culture*, i Benthall J & Polhemus (ed), *The Body as a Medium of Expression*.
- Willis, P.E. (1984)**. *Symbol och praxis: Rockmusikens sociala betydelse hos ett motorcykel-gäng*, i Johan Fornäs et al (ed), *Ungdomskultur: Identitet och motstånd*, Akademi-litteratur.
- Wolf, D.R.** (1991). *The Rebels: A brotherhood of outlaw bikers*, Toronto, University of Toronto Press.

Bilaga

Figur 1. De olika avdelningarna av Hells Angels och Bandidos i Sverige. Årtalet anger vid vilken tidpunkt mc-gängen erhöll fullvärdigt medlemskap. Bandidos i Halmstad och Hells Angels Eastside är avläggare från Bandidos i Helsingborg respektive Hells Angels i Stockholm. Bandidos siffror något osäker. Totalt har de 18-20 medlemmar.

English summary

Crime among motorcycle gangs

Published by:

National Council for Crime Prevention (BRÅ)

Box 1386

SE-111 93 Stockholm

Sweden

Internet: www.brottsforebygganderadet.se

Reference:

BRÅ-report 1999:6

ISSN 1100-6676, ISBN 91-38-31400-2

Available in Sweden from:

Fritzes Kundtjänst

SE-106 47 Stockholm

Sweden

In the summer of 1997, the Ministry of Justice assigned the Committee for Crime Prevention Work to support Helsingborg's municipality in its efforts to develop a local crime prevention plan of action to deal with criminality among the motorcycle gangs. The municipality also wanted the Committee's support in making a survey of what was known about criminal motorcycle gangs. The Committee handed over the assignment to the National Council for Crime Prevention.

During the 1990s, criminality in connection with motorcycle gangs has come to stand out as a problem for the Swedish society, not only because the criminal activity linked to motorcycle gangs is often serious – for example, the showdown between two motorcycle gangs that went on for four years in the mid-90s left eleven people dead and 96 injured – but also because such activity appears to pose a threat to the legal system as such. Judges, prosecutors and witnesses have been threatened in connection with the trials of members of motorcycle gangs.

Today there are some 300 motorcycle clubs in Sweden. The better part of these groups are clubs made up of motorcycle enthusiasts who are not involved in criminal activity. However, there are about 20 clubs in which various forms of criminality are present (in the report, the term "motorcycle gangs" is used to denote these clubs).

The first motorcycle gang, Hell's Angels, was founded in the USA in 1947. During the 1950s and 1960s, the other three gangs that share with them the epithet "the big four" – Outlaws (1959), Pagans (1959) and Bandidos (1966) – were organised. Soon thereafter, motorcycle gangs were established in

Scandinavia, first in Denmark, where a four-year conflict between two gangs took a toll of eleven lives, and then in Sweden, where motorcycle gangs first came to public attention during the conflict between the Hell's Angels and the Bandidos in the beginning of the 1990s.

One main approach has been to study the extent to which motorcycle gangs in Sweden are involved in organised crime and what motives or purposes lie behind the crimes that are committed. Studies have also been made of how motorcycle gangs are organised and to what degree the members of these gangs have had criminal charges brought against them.

These analyses proceed from three possible perspectives of the motorcycle gang phenomenon. First, the subcultural perspective, which presupposes that motorcycle gangs are an association of people with common ideals, for example, a kind of brotherhood ("One for all, and all for one") in which status is an important element. It should be possible to explain a large part of the motorcycle gangs' criminality from this perspective. The second perspective allows the motorcycle gangs to be perceived as a criminal organisation of the classical model, similar to the Italian Mafia in the USA. The third perspective, which applies to the motorcycle gangs in Sweden, are basically something in between the first two. Here, the motorcycle gangs are seen as confederations that entertain certain subcultural values, and in which certain forms of organised crime are present, although the groups are not per se criminal organisations. The organised crime that does occur is committed by groups of members, sometimes in league with persons outside the gangs. In contrast to the practice among purely criminal organisations, the profits of such criminal activity do not fall to the club as such.

Perusal of the criminal register for all the members of the Hell's Angels and the Bandidos (100 people) shows that the large majority of these individuals have been charged with crimes: 75 of them have been formally charged, and nine more are suspected on good grounds. In all, these members have been brought to trial 756 times. For these crimes, they have been sentenced to a total of 151 years. However, the 20 persons with the most extensive criminal records were responsible for 505 of the 756 trial instances, and were sentenced to 111 of the 151 years. In other words, criminality in the gangs is unequally distributed. This lends support to the hypothesis that the Swedish motorcycle gangs' crimes are mainly committed by certain groups of members, and not necessarily in an organised form.

To be effective, the measures that society takes against the motorcycle gangs should therefore be focused on the members who are involved in organised crime.